

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Realități istorice

istoria culturii și artei românești este, în bună măsură, însoțită istoria ideii de angajare, de asumare pe calea creației a celor mai de seamă momente ale luptei și vieții populului iar consensul pe care cultura îl stabilește în această direcție este de-a de ordinul tradiției, ține de permanența valorilor. Așa încât, ori de câte ori se pune problema, acele unități de fond dintre realitate și creație, dintre istorie și cultură se pune implicit și problema angajării creatorului de artă, a situației sale nu undeva în marginea evenimentelor ci chiar la poliți fierbinți ai acestora, dintr-un motiv care privește deopotrivă tradiția și actualitatea dar și perspectiva, deschiderea amplă pe care acestea o dau sensibilității noastre contemporane, în raport de propriile noastre cerințe și aspirații. Fenomenul cultural însumează prezența valorilor nu numai din punctul de vedere al opere create ci și din acela al exemplarității împlinirii vocației, al atitudinii pe care creatorul de cultură și artă și-o exprimă în plan moral, politic și social, conform datoriei și misiunii sale cetățenești. Altfel zis, în serbia acelor momente majore ale realităților istorice, cultura și arta ca și slujitorii lor se exprimă total.

Forța modelatoare a creației nu exclude atitudinea model a celor care-i dau tensiunea și amplitudinea propriului talent. În acest sens, cuvântarea secretarului general al partidului rostită la consfățuirea de lucru de la Mangalia îmbracă multiple aspecte de ordin politic și social dar și estetice în cel mai înalt grad. Convingerea fermă este aceea că, în fata unor realități istorice cum sînt cele pe care le trăim și la care istoria însăși adaugă din urmă toate acele mari concentrări de spirit pe care le-a cunoscut în decursul milenarului său existențial, condiția și misiunea omului de cultură și artă dobîndesc accentul noi, de intimă și solidară răspundere morală și cetățenească. Făuritorii, eroii acestor realități, trebuie să rămîna prin forța lor modelatoare ca un argument de permanență în suita valorilor educative și să fie un indicu moral al acestei epoci. Pe fațetele lor se sprijină nu numai prezentul ci și viitorul. Lor cultura, literatura și arta în expresia lor la zi aduc și trebuie să aducă din acest

punct de vedere mărturie cit se poate de vii și complexe. Imaginea acestor eroi captivă și frăsătură și colțită care se însumează istoriei trăite și propune sărîni de spirit de cea mai nobilă extracție care fac din patriotismul muncii și creației un mobil de cel mai larg interes național. Atitudinea creatorilor intră astfel într-un spațiu de rezonanță infiniți, ea angajează și explică tradiția, o dezvoltă în sensul mereu înnoitor pe care construcția unei întregi epoci și a unei întregi țări îl ridică azi, programatic, la rang de destin.

Desigur, opera de artă nu documentează într-un chip fotografic realitatea și nici oamenii, ea pătrunde în lumea problematică a acestei realități și de aici, ca o ferăstră lumină a nașterii unui nou om, a unei conștiințe noi, revoluționare, relevă atitudini și fapte care, așa cum însuși secretarul general al partidului o spune, pot să dea o mare deschidere, o mare perspectivă luptei, muncii și vieții populului, epopeii construcției noastre socialiste.

Din orizontul de vîrf al acestei realități prefigurate și transgurate, realitatea de azi și dinamica transformărilor ei revoluționare apar astfel ca una dintre cele mai fascinante și mai complexe modalități ale creației inesențiale.

În cuvîntarea rostită la Consfățuirea din 1978 a Consiliului Național al agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodării apelor și Consfățuirea cu activul de partid din industrie și investiții, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia faptul că trebuie să desfășurăm o activitate tot mai intensă de formare a conștiinței revoluționare a omului constructor conștient al socialismului, de dezvoltare a spiritului revoluționar, de muncă și de luptă pentru făurirea socialismului și comunismului, pentru întărirea continuă a patriei noastre, a suveranității și independenței sale. Cultura și arta se simt organice implicate în tot acest proces al construcției materiale și spirituale, avînd cele mai largi deschideri către om și realitățile sale. Odată cu măsurile recent adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., potențialul material și spiritual al țării dobîndeste în viitorul apropiat noi înălțimi care vor avea un efect indiscutabil și asupra culturii, asupra angajaților ei în edificarea unei noi conștiințe.

Lucaefărul

IN TREACĂT

«Sfîrșit de vacanță»

S-au dus sau încep să se ducă zilele, ceasurile de vacanță ori de concediu, s-au dus ori se duc ca e pînă, însoțind în urma lor sus-pine lungi sau mici, oftături scurte și aprige ori priviri atinse de un cer brăzdat și injunghiat de triumfulurile „cocorilor lui Tradem”.

Ce mai rămîne?

Păi rămîne mai întii obiectul care hotărînic este începutul și sfîrșitul concediului, valiza, geamantanul cu tot cabalisticul. Și mă gîndesc așa, într-o doară, și cum leneș, la faptul că ultimele substantive avînd origine și temel turcesc ar putea duce la încheierea — cam forțată, e drept — cum că zilele, clipele, lunile de repaus legal se duc așa repezede, „scuturînd arbele”, de parcă ar fi rețezate și hăcuite de iataganele năpraznice și hemilione aflate sub steagurile păgine ale Semi-Lunei. Altfel zis, se retrag grăbit de „parcă ar da turcii”. Dar să mă întorc la subiect, de fapt, la „obiect”.

dobesc regiunile de sus și de jos ale teritoriului — vacanței — aici putînd exista algeri, sovăiri și nostalgieri, valiza de vacanță se află la mijloc concretă, obligatorie și silitoare. Ea îngrijorează și produce insomnii învîntîndu-se în huse țesute din preocupări și priviri gîngăse sau aspre, atente și neastigite.

Obiectul cuprinde închide și transportă deprinderi mai vechi sau mai noi, capricii și ticuri dar mai ales, amînări și făgăduieli smeurii de răsfățuri și delicii unice, secrete, mergînd de la o carte recomandată competent „la sigur”, pînă la, s-au văzut

Nicolae Velea
Continuare în pag. a 11-a

În pag. a 5-a
Antologia „Luceafărul”

Constantin Stan

Pămîntul țării

Sfîni om! Sfîni, prin veacuri să ne fie pămîntul țării dîmăit grînar, primind în schimb hoțar lingă hoțar și-o viață-nlăcrîmă și pustie.

Dar Patria ne-a stat mereu în gînd și-n talpa casei purea străbunii cei trași pe roți sau ridicăți în funii în palme cu întregul lor pămînt.

Noi am crezut la fel în viitor și în trecut ală de oseminte, de-oceea, vioveiozi, în mormînte și-și amînesc văleatul morții lor.

Ei po' orîcind să iașă lingă noi din oburii războaielor apuse, de prin rovine și posade nu se cîntesc nicînd aici bărbăți eroi.

Gabriel Cheroiu

«În patria sa...»

Cea mai amplă, mai sistematică și mai profundă meditație asupra formei și a dinamicii formelor, trecînd prin ideea de stil, se datorează profesorului Edgar Papu care a îmbogățit cultura noastră cu o nouă dimensiune, o nouă dinamică și tînd către un nou orizont. Îi datorăm acest nou orizont.

După „Barocul ca tip de existență” acest roman fantastic al stilului, prof. Edgar Papu ne-a dăruit „Existența romantică”, o sonată a trăirii vegetale, și, sînt sigur, nu va ezita să înalte colcașele și arhitravele stilului flastic, singurul ne-muzical, recompunîndu-l cristalin, pentru a ne dovedi că treimea clasic, baroc, romantic cuprinde în esențialitate omul fără a-l epuiza.

Între cele două stiluri deschise spre exterior, romantic și baroc, clasicul ține cumpăna, definind un punct launtric de echilibru, un punct arhimedic, care-i asigură forța, forma, coeziunea. Raportate la clasic, celelalte stiluri sînt descentrate și dramatice, ele suportă agresiunea exteriorului și depînd dureros de acesta: clasicul își ajunge sîși și nu leopînda de nimeni. Celelalte stiluri sînt dialogice și spectaculoase, drept care barocul naște opera, clasicul în schimb e monologic, fără a fi monoman, fiindcă atunci ar deveni romantic. E și singurul care nu ține de organic, n-are priză asupra viului, pe care îl contrage și purifică pînă la forma geometrică pură, e stilul care naște arhitectura. Viul, animalul să zicem, nu e tolerat decît în măsura în care e reductibil la forma închisă; clasicul e de asemenea frigid la ambianță nu vede natura, fiindcă refuză exteriorul. Este el oare aplecat asupra-și în așa măsură încît launtricul să precumpănească? Oricum aplecare spre interior sau spre exterior descentrează structura dată, or clasicul nu poate să-și piardă centrul decît cu riscul de a se desființa. El refuză orice dinamică, deci și una a concentricului. Nici o speranță că punctul launtric de rezim va fi văzut pînă la infinit, e văzut desigur, dar pînă la o

limită; clasicul își supraveghează strict norma, adică limita, propunîndu-ne o artă a limitelor.

N-am fi divagat asupra ideilor cugetătorului nostru dacă însăși materia nu ne-ar fi incitat, pînă acolo încît bănuim că, în corolar, profesorul va medita asupra aporiilor pe care le naște stilul, orice stil, de asemenea a-și a precarității stilurilor, a incapacității acestora de a epuiza formula umană prin excesivă unilateralitate. Tot în marginea acestor contribuții fundamentale, m-am întrebă cărui stil e subnărabul omului românesc?

Profesorul Edgar Papu, prin medițiile de pînă acum ne-a și răspuns, mai exact spus ne-a sugerat un răspuns. Spiritul uman după domnia sa, e disponibil oricărui stil, orobă că materia de artă ratasabilă oricărui dintre stiluri e universală, chiar cînd anume culturi inventează la un anumit moment stiluri și creează multă vreme sub marca lor, definindu-și un aogeeu.

Stilurile preexistă cu mult înaintea emblemei sub care se recomandă în universal, iar aceasta face ca atunci cînd în lume, să zicem, sună ora barocului sau a romanticului, dispozitiile laente din vecinătatea focarului prim, să se grupeze ca și spontan, favorizîndu-le noului curent, mobilîndu-l parcursul cu infiorii pe cit de diferite pe atît de înnoitoare. Debutul, apogeeul și amurgul unor curente se pot plasa și se plasează de obicei în puncte geografice diferite, ca și cum noului duh sâmsililor de forme nu l-ar sune o singură cultură cu dezvoltarea sa verticală, ci ar vrea să la în oesiese și orizontala pînă la istovire, cînd însusirile care-l asigură preeminentă recară în virtual. Sîntem conștienți că stilurile sînt rîste zburîri arhetipale care iau viața formelor în stăpînire, rînd pe rînd? Desigur așa pare a fi de vreme ce durată lor se instalează asemenea unui eoz, transformînd totul pînă la nerecunoașterea infățișărilor anterioare. Sînt astfel convergente două culturi apartinînd aceluiași stil, practicat fie și-n epoci diferite, și divergente față de ele însele, raportate la existența

Paul Anghel
Continuare în pag. a 9-a

REPORTAJUL NOSTRU

Oameni și mașini între Reșița și Anina

rumul care va uni Reșița cu Anina în numai 31 km, trece direct peste munte. Sîntem nevoiți să bănuim, sub ceată ce se îndesete cu cit urcăm mai mult, făcînd exerciții de rememorare a peisajelor văzute prin alte cultri de țară. Facem o medie, punînd din toate cite ceva (numai ce-i frumos) și — obîinem o fotografie cu unduiri, văluri și senin de vară (plus verdele crud al pășiturilor). Pe marginea drumului, mai pămînteni, niste pomi tin încă luca pe ramuri (încă neculeasă din forma ei primară de corcodușe și prune). Curiozitate nerăzgîndă, imaginalie strînită la vorbele comandantului de șantier, Școarță Teodor; „am cea mai frumoasă tabără din cite există pe santierela națională” (peisa) de munte, brazi falnici cabane de lemn cu scară exterioră). La întoarcere, în timp ce copiam cineva care mi se uita peste umăr mă chestionează scurt și neîncrezător: ce-i, mă, căsăcioșele alea? După punerea în temă (ce este santierul și ce vrea el?) leșim la un prim contact cu realitatea. Privim ca și cum am pipăi-o. Neliniștit și foarte presat de timp, Eugen mă strigă (a prins un pont grozav unul nou, proaspăt, abia a sosit pe santier) Omul e obosit, e după drum neîncrezător, nebarbierit, e-un honorac pe el (cum dracu' să crez senzația că abia a sosit?) și-l fac un portret în fata dormitorului. A doua zi rămîneata îmi fulgeră prin mînt „șpilul” pozei văzîndu-l singur, pe-o bară, cu picioarele bălăndîndu-se, așteptînd, așteptînd. Dar... a început documentarea și desigur că imaginea brigadierilor construindu-și un club este mult mai specifică. Mă invit prin colonie. Sânziana și-a găsit niste vilcenii și stă de vorbă cu ei, mă lasă într-un genunchi să prînd lupta dintre o butură și-un grup de adolescenți, dar cînd se declanșează toți se întorc către mine și rămîn ca la poză; tepeni și cu-o mină-n șold. Trebuie să refac, să le explic, dar sînt neputincios în fata comenzii unuia din profesorii cu care sînt veniți; toată brigada în jurul buturugii! Tîne neapărat să iașă toți, că noi muncesc și nucece bine și n-ar vrea să crezede discordie între ei. Și ca să nu mă mai obosesc spre a scrie numele celor mai bunți mi se înmînează labele nominale cu cele două clase a XII-a, liceul indr. I. Rîmnicu Vilcea care efectuează practica la santierul național al tineretului (perioada 1 august — 30 septembrie), la termocentrala Anina. În timp ce Eugen își copiază de la gazeta de perete a șantierului frunțașii de la termocentrală și „imespă”, Sânziana își notează pe-o treaptă de dormitor, probabil, primele impresii, mă obosec să scriu odată cu orînd momentului iar Bubă care vrea cu tot dinadinsul să mă ajute strigă: mama mama, fii atentă că-ți face o poză!

dacă e cineva care să știe rostul fiecărei instalații de-acolo?). În schimb, oamenii sînt minunați! Ioan Bădărău are o profesie frumoasă — lăcătușeria, careia i-a adăugat încă una la fel de frumoasă — șantierist. A fost la Porțile de Fier II, a fost la Zălau. La Anina este din 20 august. Pînă la darea în folosință a unui dormitor a fost luat în gazdă de prietenii lui din Timisoara. O biografie plină, o biografie de om care se simte acasă în toată România. Același lucru se poate spune și despre Loll Cristian de fel din Pitești (a lucrat la T.C. Argeș, Șantier III Rezistente) calificat în meseria de dulgher. A mai lucrat la grupul de laminoare de la Hunedoara, la podul de la Vadu Oii. Are 3 copii pe care-i vede cînd (se) poate, dar știe că așchia nu sare departe de trunchi așa că nu-și face nici un fel de problemă în privința viitorului lor. Educația se poate face de la distanță și mai ales prin exemplul personal.

Întîrziem mult în interiorul termocentralei pentru că oamenilor le place să stea de vorbă și să spună despre munca lor, iar nouă ne place să-l ascultăm. Se deapănă amintiri, se mai spun lucruri vesele se mai spun și vorbe despre greutăți. (Acasă, privesc fotografia de interior și ea-mi evocă imediat atmosfera de la termocentrală, parcă a preluat odată cu chipul oamenilor și luciul instalației și atmosfera intensă, de adîncă responsabilitate cu care se lucrează. Nu-i rău, imi zic)

La baza școlii de fum stăm de vorbă cu inginerul Adrian Popescu. Convenim (mai ales că speranțele noastre se „heamă” acum citeva raze de soarel) să ardam „normal” acolo sus, la 220 m înălțime, și, cum sîntem revizători, înțebăm încă turnul are ceva sciețite. „În mod obișnuit, nu. Adică nu oscilează la vînt, dar atunci cînd sînt ușcări în cariere, oscilează ca 15 cm.” Nu pentru asta nu urcăm el pentru că pe interior pe undeva se semnaleză că se lucrează și ar trebui să așteptăm cam mult. Apoi, zăzile de vînt dispar și noi rămînem doar cu ormsiunea de a panorama șantierul ca din avion. S-a lucrat la acest cîș timp de 2 ani. Nu au fost momente critice, dar momente grele au fost cele două luni în care și în noaptea (pentru că așa impune tehnologia) s-a turnat beton. Ingerul Adrian Popescu este stagiar (se apropie de sfîrșitul stagiaturii). Deci, s-a format în atmosfera șantierului, cu oamenii

Constantin Stan

Continuare în pag. a 11-a

Blajul Unirii

Lui Ion Vlașiu, la 75 de ani

- Pe Cimpia de la Blaj
Glec s'încrop s-a răspicat,
lor do-atunci, ne-nduplecat —
Nu ne temem de curaj.
- Bărnuțiu glas a dat!
- Pe Cimpia de la Blaj
S-a rostit în limba noastră
Dorul care ne adostă
Și ne purpură-n obraz.
- Iancu a fost cel mai viteaz!
- Pe Cimpia de la Blaj
Cîntecul s-a-nțemeiat
Din „echime, la'ina”,
Dintru daci pînă-nru-azi.
- Pașoptiștii cei mai bravi!
- Pe Cimpia de la Blaj
Eminescu și-a plimbat
Sufletul nemînciat
Și prea trist intru curaj.
- Eminescu cel mai brad!
- Pe Cimpia de la Blaj
Cresc statuile române
Ele fi-vo, vor rămîne
Fainul nostru Erimaj!
- Și în Țară și în Lume!
- Pe Cimpia de la Blaj
Trandafirii au curaj —
N-am cuvinte a vă spune i...

Gheorghe Suciu

REMEMORĂRI

Secretul Doamnei de zăpadă (XII)

mă făcu că nu înțeleg întrebarea și ea repetă subliniind fiecare cuvînt: — Ați fost vreedată în Finlanda? — Intrebarea mi se păru grațioasă și fără nici un sens. Începu să mă gîndesc dacă nu cumva își bate joc de mine astfel că răspunsul o ironie înșuăntă: — Nu. N-am fost niciodată în Finlanda și cred că n-ați făcut această vizită pentru a afla optăz m ferm pentru soliditatea scîrilor. Nu sîntem specialiști în ale energeticii așa că orîcînem mai puțin din complicația construcției (ba în necunoștință de cauză ne punem întrebarea

trăsături fine are obosit sau mai degrabă prins într-o devastatoare melancolie. Avea, totuși, ferire vieală, poate puțin forțată și dincolo de calmul aparent simțeam cu acuitate neliniștea ei.

Nu înțelegem ce-o frămîntă, nu înțelegem divagatiile ciudate, controlul copilăresc efectuat la venire ca să se convingă dacă sint singur.

Hotărîi să scurtez vizita și întrebai fără s-o privesc: — Aș vrea să știu, totuși, ce anume vreți să-mi spuneți. Mărturisesc că sint curios să aflu.

Ea zîmbi unul amintiri îndepărtate stringîndu-și blana în jurul gîtului: — M-ați întrebai dacă-l cunosc pe Trifon și v-am răspuns că da. Vreau să adaug că dacă

Mircea Micu

Continuare în pag. a 11-a

„Numească-se Unire — acest Pămînt”

CRONICA LITERARA

«Cuvintul liber»

II.

Cuvintul liber este una din cele trei publicații culturale interbelice de oarecare interes literar, care-i așteptau încă din tătutul nazimului unei libertăți de opinie, discutabilă totuși în condițiile epocii. Cele două surori de aspirație ideologică asemănătoare sînt Omul liber și Cuvintul liber, cu care Cuvintul liber nu are în comun numai vocabula de-finitivă, ci și o serie de idei și chiar de colaboratori. Cea de a treia suroră a Cuvintului liber care apare din 11 noiembrie 1933 pînă în 3 octombrie 1938, cînd este desființată de cenzură, nu este o apariție izolată, fără legătură cu un context specific de ideologie literară și politică, fără de care conținutul, direcția și realizările Cuvintului liber ar suferi o înțelegere împuținată. Preocupată de fizionomia politică a anilor treizeci, ultima serie a Cuvintului liber se detașează de revistele „libere” care o preced prin renunțarea la multe teme așezate pe frontispiciul revistelor în favoarea comentariului politic.

„Netîndu-mi, nici Cuvintul liber nu este o foaie comunistă. Este numai o revistă de stînga, în paginile căreia — repet — am încercat o cită mai largă concentrare a publicistilor de stînga, indiferent de nuanță. O foaie de stînga înseamnă — în special a tineretului”. Cei care definesc astfel revista este Tudor Teodorescu Branște, spiritul director al publicației. Lista de colaboratori este destul de largă, intră aici și N. Iorga, odată, și C. Titel-Petrescu și N. Davidescu și Al. Philippide, dar ei sînt caracteristici publicației care are un nucleu central de colaboratori ale căror semnături revin cu frecvență precizînd de la număr la număr fizionomia și orientarea Cuvintului liber. Ei sînt Tudor Teodorescu Branște, Gheorghe Dînu, Felix Aderca, Ilie Cristea, F. Dinu, A.P. Samson, Demostene Botez, M.R. Paraschivescu. Deși revista a numărat între colaboratori și scriitorii cunoscuți al timpului contribuția ei literară nu este de prim ordin, deoarece a tipărit puțina literatură și fără ocazionalitate. Versurile adărate aici n-aveau să facă epocă, fiind scrise în cele mai multe cazuri de autori mai puțin însemnați (Iosefina Bălculescu, A. Munie, A.P. Rezac, M.D. Ioanid, Dorina Rudich etc.) care nici nu ilustrau întotdeauna prin conținutul versurilor lor direcția publicației. Mult mai mult interes prezintă reportajele semnate de Al. Sahia și Geo Bogza, care ilustrează programul revistei și au o condiție literară care le-a impus atenția.

Cuvintul liber este mai ales o revistă de atitudine literară fără a-și fi propus să urmărească întreaga canavă a mișcării literare. Rubricile literare ale revistei nu sînt oglinda evenimentelor literare ale momentului. O recenzie la romanul 1916 de Felix Aderca, un interviu cu Liviu Rebreanu, prezentarea romanului cu eroi socialisti, o recenzie la Mihail Sevastos însemnă o recoltă de critică literară sărăcă, chiar de data aceasta semnificativă pentru direcția și opțiunile revistei. Se scriu numeroase articole despre atitudine și angajarea scriitorului, se reproduc opinii ale scriitorilor străini, H. Barbuse și Roman Rolland ocupînd un loc de seamă, se traduce Serghei Esenin, se promovează ideile literare noi. Ilya Konstantinovsky publică articolul Realismul socialist. Mult mai mult ecou au însă încercările de reevaluare ale unor clasici români. Cuvintul liber este intrat de pildă în istoria literaturii române prin articolul lui N. Davidescu, Caragiale sau cel din

urmă ocupant fanariot sau înaderea lui la spiritul românesc, urmașul înderații lui Caragiale la spiritul românesc, nepublicate în actuala antologie al cărei profil le exclude, articole care au stîrnit o reacție de protest în alte publicații, ca și în paginile Cuvintului liber, din care spicim: Felix Aderca — Caragiale venet 7, V. Eftimiu — Teodorescu Branște — Cazul Caragiale, cazul Panait Istrati. Cuvintul liber este una din publicațiile care instituie dreptul de a destitui clasicii literaturii române, creînd în jurul lor o controverșă în care rolul altor reviste și semnături este hotărîtor. Situația a avut un precedent în inițiativa Adevărului literar și artistic care în 1924 a tipărit articolul lui Panait Istrati, Intre neam și umanitate, în care ascuțită critică se îndrepta împotriva lui Eminescu. Spre deosebire de anul 1924, cînd năusea a fost ridicată mai ales de scriitorii (memorabil este răspunsul lui Octavian Goga, excesiv ca și articolul lui Panait Istrati), în 1935 mănăsa este ridicată de o întreagă echipă de critici care repun în drepturile pe clasicii aceluiași timp. Neopublicitate cu dururile țării, intervențiile mai puțin zgometoase ale Cuvintului liber ne rețin atenția prin soliditatea și argumentația lor. La moartea lui Constantin Stere, personalitate culturală scoasă din viața politică a țării după primul război mondial în condiții tulburi, Gh. Dînu publică un lapidar articol, Constantia Sere Tineretului legat al luptei lui, în care împotriva celor care-l condamnă scriitor și omul politic Stere la moarte civilă, afirmă actualitatea programului politic al acestuia: „Stere soarele ei n-a putut să vadă destinația istorică a poporului românesc decît prin-o organizație socială a țărânilor, prin coeziunea și cooperarea clasei rurale ca factor dinamic, ca motor de propulsie. Socialismul agrar, și-l făcînd, în-o colaborare cu proletariatul industrial ce ar fi produs în proporții relative — în-o concepție și armata de pionieri necesară. Dar totuși această realizare se presupunea numai cu înălturarea din autocrație a clasei ciocoiesii, a capitalului opresiv liberal. Și luptătorul pentru marea dreptate populară trebuia, în consecință, neutralizat și campania cu întreg arsenalul de perfidii și lovituri cinice a început. Pînă în război cînd a fost găsită marea culpă: a trădat. A trădat el care văzuse cel mai bine destinul acestui norod și care voia scoaterea lui din condițiile medievale în care se găsea. El care aducea o formulă științifică de stat, — prima la noi — și care a speriat prin temeritatea ei, prin ceteșană sa revoluționară. Da, a trădat! A trădat interesele liberalilor, interesele autocrației ale unei clase de exploatare. Dar n-a trădat cauza poporului său, masivul dreptății sociale și istorice. A fost însă învinș. Învinș temporar. Sau, mai bine zis, și-a făcut datoris lui în primele rînduri, în așezat direct și primordiale, lăsînd în urma lui un drum bătut, o sîincă lăsată ca să rupă zăgazul beznii. El a fost forța antagonistică împotriva celei arbitrar care viața lui însemnă și gigantic se întîlnise și se încăierase”. Chiar dacă nu toate ideile Cuvintului liber, emise în aiul ideologic al Congresului al V-lea al Partidului pot fi luate astăzi drept model, energicul portret ideologic pe care Gh. Dînu îl face lui C. Stere oferă o mai justă înțelegere a acțiunii și operei de ideolog și sociolog al lui C. Stere, decît s-a făcut de către critica și istoria literară românească posibilă pentru care C. Stere este încă pe această latură aproape un necunoscut. Plecîndu-ria lui Gh. Dînu, care a sintetizat exemplar din

punct de vedere politic situația lui C. Stere, este valabilă și astăzi în sprînjul tipăririi operei de sociolog și gînditor politic al lui C. Stere. Dacă la alte capitole de ideologie literară și politică optica Cuvintului liber este depășită, la capitolul C. Stere, în viziunea lui Gh. Dînu, ea rezistă împuțin.

Intre opiniile lucide asupra culturii și literaturii momentului, cu îndreptărire reținute și de antologia Cuvintului liber, se află un articol de dimensiuni modeste al lui Al. Philippide, dar cu dreptul și o curajă care n-au avut spectul său exterior. Articolul se numește Literatură oportunistă, 5 ianuarie 1935, și fixează sub obiectiv peisajul literar al anilor treizeci. Al. Philippide este un colaborator sporadic și necaracteristic Cuvintului liber, dar literatura oportunistă se înscrie prin spiritul său critic propriu Vieții românești în tonul polemicii al Cuvintului liber. Trebuie să spunem de la început că este vorba de o cu totul altă înfățișare a tabloului literar decît ne-o oferă istoricii literari asupra modalității și valorilor literare din anii treizeci. Caracterul înghebat al edificiului modern al literaturii române îl apare poetului Al. Philippide lacunar și bizar. Ceea ce i se pare poetului mai ales deficitar este nivelul de conștiință al criticii literare, care are un orizont de cunoaștere și acțiune astor: „O critică literară care se adresează exclusiv scriitorilor nu e niciodată critică. Ceea ce trebuie mai cu seamă luat în considerație este spiritul critic al cititorilor. De dezvoltarea acestui spirit critic atîrnă în chip direct vișul unei literaturi”. Critica literară a anilor 30 se pare pierdută, risipită în polemici personale, mărșite, sterile, fără marți mite culturale. Deficitul de atitudine și de altitudine este comparat grăitor cu experiențele anterioare: „Literatură ocazională s-a bucurat de o critică serioasă în perioada de formare, la o epocă în care producția literară se găsea într-o fază de dibuire și de căutare. Am avut eritide vizușoși înainte de a avea o literatură complet încheată. Criticii din perioada 1880-1890 erau evidenti superiori culturii pe care o criticau. Aveau dreptul să considere cultura românească a secolii epocii de a mare înaltă. Și înțeleg alți nu numai pe Maloescu și Ghera, ei și pe Eminescu și Caragiale, scriitorii cu un puternic spirit critic, în conflict permanent cu cultura și cu societatea vremii lor și a căror operă este, în bună parte, o protestare împotriva mediului în care trăiau”. Perioada interbelică i se pare inferioară din cauza unei împăcări dintre scriitor și societate dînt-un conformism social sau dînt-un oportunism politic. Nu mai este o literatură științifică dînt-un conflict între scriitor și societate, ci de cele mai multe ori un comod oportunism O perfectă adaptabilitate la mediul și absența oricărui spirit critic serios și cinstit tînde să devină caracteristică literaturii române contemporane”. Exigența acestui punct de vedere asupra celei perioade are nevoie de o reacție: Compromisul de care vorbește Al. Philippide a marcat pe mulți scriitorii și critici de atunci, și nu numai că s-a gîlit literatura de probă din acei ani, ci și nivelul acesteia. Așadar, supus pe critice societății ne face să înțelegem de ce Cuvintul liber promovează acest punct de vedere al lui Al. Philippide care poartă înăși sigiliul de concepție al spiritului critic al Vieții românești. În acest punct, poetul și spiritul Cuvintului liber se găsesc într-un perfect acord. Dar chiar în acest scurt articol apar și deosebirile de optică Al. Philippide prozează scriitorului român că a conceput asupra cititorului său o imagine falsă, terminînd prin a întîrîne și a-l forma chiar în acest sens: „Scriitorul român își reprezintă de obicei publicul român sub înfățișarea unui mic burghez docil și bleg, confortabil și sensual, cu stomac delicat și gusturi mediere”, etc., adică în chip de consumator fără perspectivă ideatică. Pentru Al. Philippide, acest public are alte resurse și cere o altă hrană spirituală. Intre stereotipul publicistic al Cuvintului liber se sprînjină însă, prin maniera ofensivă, șocantă, violentă, ireverențioasă chiar, pe abstracțiunea unui „ceteșan gurăscă”, bun pentru toate păcălelile, un fel de Enache Cocolos al lui Th. Speranția pe care Cuvintul liber are menirea de a-l lămuri, violentîndu-l prin expresie și problematică. Alitudinea Cuvintului liber este din acest punct de vedere aceea a unei elite intelectuale care-și propune ca altădată membrii societății „iluministe” de la altitudinea ei să lumineze masa de Jos. De aici în bună parte și caracterul livresc, de bibliotecă al acestor reviste pe care doar puține articole și reportaje o coboară cu adevărat în stradă. Revistă de atitudine preponderant politică, interesantă prin germenii unei noi atitudini literare, interesantă prin viziunea sociopolitică asupra creației artistice, Cuvintul liber nu lasă în urmă o moștenire literară de primă linie.

M. Ungheanu

MIRCEA IVĂNESCU:

«Poeme nouă»

cest ultim volum al lui Mircea Ivănescu (Poeme nouă, Cartea Românească, 1963) m-a impresionat profund. Nu cred să fi înțeles, în ultimul timp, la vreun poet român contemporan, un mai acut semnănt al tragicului existențial. Și ceea ce mi se pare mai interesant, în absența oricărei retorici a strigătului sau a deznădejdi. Efectul complexilor, și oprințite, și spumîndu-și / că stă acum de tot, că nu mai vrei să ajungi / și treptele acestea de suflet, din care, pe una / stai, și-ți inchipi că ți-ai găsit și timpul / nu numai locul filinei, / de nevăzut pentru ochii cîmpii / din afară (și chiar și prole multumire, ca într-o gravitate / într-o carte, așezată pe fila fîpturii tale) — treptele acestea, / odată ce te așezi pe una din ele, / se fac numai fîntîni / și ne-mai-fîntîni-fără destrămare sau nefîntîni — ci doar însemn al unei stirpe și acolo, gîzînd, / ești naște dînt-o lenă — o încremînt de care, oricît te-al-feri / oricît ți-ai smulge-o, cu miinile amîndouă de pe trup, / nu te mai poți scăpa”. Intre fîntîni și nefîntîni se elatează o multitudine de nuanțe și de posibilități ale trăirii, de permutări și combinații ale verbelor existențiale. Înfrîntă mie în sens matematic, al sufletului și constîntul um-nu-ne sondat de poetul modern este nu mai puțin fascinant decît înfrîntul mare, cosmic, exhibit de poezia romantică: „și atunci? / două alta vreme a trecerii, / după alta Istovitoare tandreă și spăimă a nopții, / din gînd, cînd ne-măsurăm în mîna de-și-a-nvăță în tîmbe / după alta silă de vorbe-voabe care se înșiră / spumînd mereu nu același lucru, adevărat, mincinos, / înră mereu fără puterea de a-ți ține privirile peste ei — / după altă / fărîmîțări printru degete ale clipelor, și lucrurilor lăuntrice /

și ale întunecimilor — ce rămîne? puțina de a mai adăuga alte vorbe? / sau dimpotrivă, să vrei să te întorci / în țărîmul vederii — să-ți fie văzute — de tine, de celalalt — / toate mărturisirile mincinoase, adevărate — / toate dorințele — să vrei să te întorci într-o altă vreme, / și astfel, după toată venicia aceasta a nefîntinei, / să știi că exiști, pentru ordine și-ar lăsa privirile peste tine, / chiar dacă numai tu ai fi acela s-o faci, să vrei să te întorci printru ei — cei care își văd gesturile și fîntînile, / și n-au nevoie să creadă, pentru că văd, să-ți fie înșuși / adevărat, astfel”. După cum spuneam, spațiul de manevră este foarte restrîns dar în el se produce experiența și reacții neobișnuite, nu loc fenomenic ce sîntădează logica și cunoașterea diurnă. Cîntă această magică în care imaginile pluu obîșnuite, de multe ori banale, cenușii (într-oare într-o cameră, plimboarea pe stradă, coborirea pe o scară) capătă un aer strălucit, de celălalt labirintic, este textul poetic a cărui metaforă emblemă devine oglînda, cu dubla ei fată: reflectare a realului și, deopotrivă, semn material, înșelător, imposibil de atins, de pătruns, de interpretat. Ca motto al cărții sale, dedicate acestui motiv, Jugis Baltrușaitis așeză următorul enunț din Rapsodia Mirami (1932): „Spun că pentru unii ogînzile au fost o hieroglifă a adevărului intrucît dezvăluie orice lucru care li se înfățișează, așa cum adevărul este întotdeauna la iveală. Pentru alții, dimpotrivă ele au fost simboluri ale amăgirii pentru că deseori arată lucrurile altfel decît sînt”. Poemul Porțret al lui Mircea Ivănescu este conceput ca o ogîndă de cuvinte cu efecte optice (semantice) savant aranjate. Dar textul poetic este o luzie de gradul II, un semn al semnelor, puțind fi comparat cu o alcătuire catoptrică de imagini sufletești și mentale, un labirint și proiectil ubiectiv, deformate de cuvintul-reflector. Și atunci cum să nu te rătăcești în căuarea adevărului tău sau a adevărurilor zenerale, filzofice, sociale, politice etc. ce se dovedesc me eu inconștient, amăgitoare, înșelătoare, și în corecție rîmîndu-ni ironie: „să facem înțil cadrul, rama aceluia tablou / de gen, de sen ambigen, cum ar fi, un dulap, / care este de ambele genuri — activ, / creator — poate să stea, adică în picioare și să creze în ogînda lui sen, în care mai mult / stau, poate, chiar toți, și se uită /

Paul Dugneanu

VIATA CARTILOR

POEZIE

O floare extatică

Iolanda Malamen

IOAZEA CARE MERGE

Din expresionism coboară poezia Iolande Malamen, îndeosebi în O piatră neagră pe o piatră albă (1979) și în foarte recentul Floarea care merge. Volumul acesta nu o evită în întiere de zon, atmosfera accentuîndu-se numai în sensul esențializării. Un poem nu se scrie în stradă / în vîz și de auz. Versuri, publicate în O piatră... de ceteră factură expresionistă, aproape programatic Ele ar putea fi citate drept motto pentru Floarea... Poemul scris cu conștiința vinovăției, a unei abstracții, în afara determinărilor excesiv senzoriale, este textul patetic, rezînd în puține cuvinte sugestia maximă. Poezia Iolande Malamen își revendică o realitate unică, ale cărei reprezentări pot eventual să difere: aceea a patosului. Experiența personală obîndeste astfel sens absolut. Poezia devine un aspru pariu, o luptă surdă, un fîptat refacînd pasiuni primare, ele însele încadrabile în sfera absolutului pentru că premerg expresiei. Dinamismul extatic al expresionistilor este în fond efectul căutării „diabolice” a esenței, care nu se poate imagina în alt fel decît în afara lumii fenomenale: „Am ucis pe rînd cîte ceva / din poezie: / rîma lirismul prefăcut, / banala descriere / și în simplități mă aflu.” (Impăcare). Lipsa de materialitate nu va semnifica însă niciodată aducerea la numărul comun al abstracțiilor: dimpotrivă, poetul expresionist

trăiește patetic conștiința — covîșitoare — a esențializării. Dacă realitatea pare haotică, prin reprezentarea făcută de subiectul rătăgînt, importanță nu rămîne totuși această reprezentare, ci reacția, efectul apărut în sensibilitatea confruntată cu haosul. A căuta esențialul înseamnă a descătușa întreaga capacitate perceptivă — și iată, deja, un principiu. Un principiu dinamic, el însuși supus unui eventual — fatal — protest. Cu atât mai autentică va fi trăirea, cu cît este mai „explozie” activă și va beneficia de prezența ori de dorința expresiei lapidare.

Scurte, poeziile din Floarea care merge includ vocația, fundamentală în context, a viziunii fulgurante. Figura expusă în titlul volumului, precizează atitudinea și numește motivul central: frumusețea, candoarea, armonia, prospețimea, toate se îmbracă în haina „indrozitoare” a unui dinamism de-a dreptul tragic. Cîntă fără scut metaforic, această imagine nu e altceva decît vizualizarea supremului dramatism. O „floare care merge” e o înfrîngere irevocabilă a frumuseții. E „îpîntîl” răsîndu-ni în bezna premergătoare conștiinței, urînia programată ce proclamă recunoașterea angelică a esenței. „Icanandrei, asemeni mie / în beznă, cu o perfectă smucitură / să tragi îngerul din aorii, / și-l faci să te recunoască în Moarte, prăpăstie, surdoare, năvod, întrecuș, aoză”, frică, tărîm, somnoro, „urînia tonopită cu mine” sînt doar cîteva dintre elementele de decor care enunță realitatea lăuntrică — a poemului. Enunță, căci clamoarea apartine impresiei globale, ansamblului. Există suficientă duritate expresionistă în nivelul fiecărei imagini, totuși „îpîntîl” este perspectiva înălă la care contribuie în egală măsură rătăuna și afectivitatea. Iolanda Malamen construieste cu răbdare tocmal această autenticitate, în chip esențial feminin. Pactul cu frumusețea consistă în căștea de fată în impactul structural prin care revelația maternității se retrage în propria celulă de ocușorie și simulan, suverană. Se observă o maturitate biologică declarată în poemele de acum, și contribuînd decisiv la impresia de mai sus. Maturitatea cuprinde, înesiu, un anumit „pozitivism” suprapus confrunțării sceptice cu lumea fenomenală. El are alci forma previzibilă a „strîmbe înfloriri”, e deci oarfumul stupid, „înstrumulent” de ascuns urînia, umilinta, previzibilul abșman al unei existențe terne: „Mă urmărit rătăuna / ca în lăna credințioasă și înct, înct / jalnică, strîmba înflorire / mi-a lovit.” Accentele, sunetele tari ale discursului se pierd într-o memorie care își desface evenimentele în prezentul absolut. O trăsătură distinctivă a viziunii este înșelătoarea și imaginatia fals-temporală a unui prezent extatic asemeni luminii pătrîndu-ni fulgerător în camera obscură. Densă, originală, acțiptoare adesea în formulări, vocea lirică a Iolande Malamen, sever, parcimonios oferită cititorului, este în Floarea care merge de o gravă, răscolitoare expresivitate.

Costin Tuchilă

*) Iolanda Malamen: „Floarea care merge”, Editura „Cartea Românească”, 1983.

PROZĂ

Serisoare de dragoste

Cornel Cotușu

OPT ZILE PENTRU TOTOFAMIA

dacia

După ce a debutat în 1978 cu un volum cuprinzînd două nuvele (din care de-a doua, „Despre Irina”, crește romanul actual), abia peste, ată, 5 ani Cornel Cotușu produce a doua carte *) pe care editura (poate nici autorul) nu o numește roman dar nici nuvelă, nici povestire. Mult meșugită în planul expresiei (rezultatul: rușeri de ritm ce obîntă xchui la asociații extreme, fraze reatate după orice limbă franceză, propoziții eliptice de jredicat, expresii de limbă aparte în locuri de cuvînte ce „precis oătrîndu-ne în adinc, vore idevăr”, în apuinoase aranjamente comice) — alită să înceapă într-un format orea de scrierul aproape svadază în pagină relăsînd loc de amotone, cu suficiente greseli de tipar ce să gseaze un lector grăbit, cu o copertă „nfătișînd, carcă, o jarță de furnal în alb-negru (este, totuși, o carte despre munt), cu titlul înșelător impropriu, trimițînd la un roman polist — fată numai cîteva obiecte de aparat în spatele cărora găsim unul dintre cele mai interesante romane de dragoste ale tinerii generații cu o problematică majoră și un mod de abordare modern. Tema a-zisului „triunghi familial” este dos abordată în ultimul timp și am avut ocazia s-o discutăm în legătură cu romanul „Luneind” de Titu Constantin. Acolo, ca și aici, primează climatul moral replică dură, dacă vrei, adus modului de existență al familiei burgheze occiden-

țale. Femeia își urmează harul creator suportînd consecințele leșii „divine” atînt de îndepărtat greseli ei (imagine de tragedie) se coace (spunem lege „divină” pentru că este evidentă tendința autorilor de a rezolva conflictul prin recurgere la mi). Eroina din „Luneind” murea în timpul procesului ce l-a întințat pentru avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice murtă la ea prin faptul că nu-l cunoștea tatăl) — Delia din „Opt zile pentru totdeauna” moare la naștere lăsînd în urma ei copilul dar și obligația celor doi parteneri de a stabili adevărul în timpul procesului de divorț. Cîștigul este în avort (uciderea pruncului care puterice

Poeme de NICOLAE DAL FRUNTEA

Celor fericiți ca o mare

Repetati după mine :
Iarba e o mască a pământului
un fel al lui de-a crede-n sărbătoare
pădurele sint o mască a muntelui
un fel al lui de-a se face că nu-i doare
această soartă de cocoasă sfântă
a unui aur ascuns în dispeșare
opele sint o mască a setei
de care s-a murit și se moare
Repetati după mine :
nu poți iubi
decît dacă ai înțeles, dacă știi
ce e înăuntru, cite cuvîntele
fandul principal al răbdării
și al donului care nu s-a născut
decît nu moare
Repetati după mine
sint sîtul de iluzii
și de parada vorbelor zomăitoare
cine nu înțelege această limbă
e fericit și stîtuț ca o mare
fără furtuni și fără izvoare
e fericit și stîtuț și nu are
dreptul la moarte prin întrebare
prin indoială și prin iubire
el e ca regele fără de țară
care-o să vindă tot ce nu știe
care-o să vindă tot ce nu are

Balada curții de miazăzi

Noi stăm în curtea de miazăzi
sub amenințarea verii, secete mari
se tirăse pe burta cimpiei
merii-au rodit omizi cu ochii bulbucați
la noapte ne vom aprinde bainele, ca niște
torțe
fumeoase și desperate, vom începe culesul
pînă atunci mai e o zi
pînă atunci mai e o viață
să bem, țigule și eufrote al meu,
vinul acru al amintirilor de iarnă
să bem pentru pierderea auzului
și pentru înțepătura vederii
să uităm cuvintele muritoare
și luminurile lor care ne-am fost chemați
soldat bătrîn, nu simți, cimpie
ne atacă la toate granițele
fără nici o declarație de război
noaptea, ca un animal imbrăcat în omizile
fricil,
se apropie-ntruna de noi.

Aflați despre mine

Aflați despre mine că o duc foarte singur
ca un tren fără cale ferată și gări
că o duc în beție de toamnă-mpușcată
ca o arome de struguri putrezidînd în gări
ceea ce vă doresc citeodată și voi
cînd de dorul cuvintelor voastre mai zac
și cînd raniți de lacrimi îmi opăsă orbita
cînd m-ameninți noaptea cu pedecșoa să toc
oficiul că salcîmul din stînga grădinii
crește orb și bețmech în brațul meu sting
am în degete funze prelungi și amare
să n-am dreptul să uit și să plîng
îmi impresură somnul cuvinte pierdute
o limbă de greieri ucis în eter
n-am cu cine privi luciul vorbelor rare

Desen de Dragoș Morărescu

n-am cu cine iubi o bucată de cer
incala a bine, a co într-o rană
în care încoată durerea mereu
e ca într-o floare hrănită de vinul
acestor lînturi unde toamna și eu
ardem scrisorile ce nu vor fi scrise
precum și iubirile ce nu s-or iubi
aflați despre mine, uitați despre mine
căci fără de mine, mai singuri veți fi.

Voi mă credeți în vis

Am stat lîngă voi și v-am spus
seară de seară, tot ce va fi
a doua zi, a doua iarnă, cum
se vor răsuci fuioare de nori
asupra țării din singe
cîl ne va fi de frig, cît va fi
și cît de înălțat va ninge
ca un țaran bătrîn care are-n oasele lui
prin durere, legătura cu mișcările din eter
care aude cănuța anolimpurilor
troznind în obloane de ger
și nu m-ajută decît rar, doar atunci
cînd vorbeam de vreo șansă solară
n-aveam dreptul să-ntrîstez, să întunec
sărbătoreala lașă a mesei de seară
stau și-acum scriind despre vreme
tineretea fuge din mine, pe rînd
mă trădează verbele netrăite, iluziile
ce vi le dăruie plîngînd
miine începe solstițiul de iarnă
și strig acoperit de flori de cais
primăvara mă mușcă de ochi, disperata
voi nu credeți în vis, voi mă credeți în vis

Margine de București

Oraș de birjari celești
păguboși și cîntăreți
impiețiti lîngă calești
margine de stea buimacă
margine de București
de la voi în paradisi
drumu-i vin și vorba dulce
și vreau inger păcălos
desenat în lum subțire
n-or mai ști să se mai ducă
n-or mai vrea să se mai culce
toamna mea de-njurătură
cu iubire și sicil
margine de stea subțire
năvălită-n amintire
încărcată în calești
care huruie spre ceruri
ca o ploaie ce se-nnoace
ruginită și vindută
maholaua vieții mele
margine de București

Elegie la Budapesta

— lui Gică Cucu —

Ploaie, domnule, ploaie
fumeoasă și deșănțată
se spală cortul new ferantari
ca o pisoi abandonat
la budapesta bistro
șase mese și-un bar
se trag rafale de stălcînă
fără comandă și fără ospător
de douăzeci de ani ploaie
tineretea noastră a cam ruginit
ne cam intristăm, domnule,
kanet, the end, fine, sfîrșit
cine-și mai vinde serile oare
la louisiana și odeon
fete subțiri dansate în ploaie
imbrăcate în rochii lungi de neon
și iar ne-au fost impușcate amintirile
cu gloanțe albe, cu gloanțe reci
țigule și eufrote al meu
ploaie de ani douăzeci
ruginesc țările în care n-am fost
se învîntă străzile ce le-am iubit
e ora închiderii, e-ai de tirziu
kanet, the end, fine, sfîrșit.

DIABOLIA

mihai vlăsie

Simbătă, spre seară... Afară ploaia
bate darabana pe acoperișuri; o
ploaie neguroasă, de iarnă.
În apartament e cald și se simte
curățenia din preajma sărbătorilor; florile din
vaza de cristal sint albe de vii, înclt pare că
se colorează de la ele și aerul din camera cu
pereții albi, vîruiți.
Așezată în genunchii pe carpa din fața gar-
derobei, într-un capot de casă din diftină chi-
nezescă, cu părul prins cu o basma înnotată
la limpi, Maria face ultima treabă din lungu-
sir de treburi cînd se apropie sărbătorile:
așează în sertarul de jos lenjeria de pat, len-
jeria ei intimă și alte lucruri mărunte, care,
dacă nu le pu la locul lor, își umplu casa mai
rău decît gîndul de bucatărie.
Garderoba, cu buchetetele de levănțică, miroa-
se plăcut a haine cu aer priment, a rufă apă-
lătă și călcată.
Face această ultimă treabă încet, cu mîgăla,
prelungind rîsul pe care și-l găsește în singu-
rătatea ei; și de fiecare dată, așezarea lucruri-
lor în garderobă îl lasă în suflet o tristete
care stăruie apoi cît în sărbătorile. Garderoba
e plină de îmbrăcăminte, făcută din economii
atîrșite îndelung, dar din material bun și bine
croită, cu gust. Cît s-a bucurat de fiecare toa-
letă de seară, de toamnă, de primăvară...
atunci cînd a adus-o de la crotoreasă și a
probat-o în fața oglinzii... Pe urmă, a pus-o
în garderobă — și acolo a rămas, imbrăcînd
hainele de fiecare zi, pe care le ține în debara.
"Fiecare de cel care au pentru cine să se im-
brace!" — oțtează ea adînc, privind rochiile,
taioarele, fustele, buzele...
În fiecare anotimp și-a făcut cite ceva, gîn-
dindu-se că poate se va ivi acelu prilej dorit,
așteptat, să se imbrace frumos, așa cum de

mulți ani visează să se îndrăgostească. Anotimpurile s-au dus și au venit, iubitul cel așteptat nînzire, și apropierea zilei cînd își va număra anii cu treizeci și... i-a întipărit: ne fată un aer mirat, iar ochii ei frumosi parc-ar întreba: "De ce întirzi alții și mă lași fată bătrîna?"

Dintre păcatele femelor singure, nemăritate la vreme sau vîduvia tînetă s-a prins, nare-
cum, de ea ghicitul — fumatul, băutura și
curvii li sint încă străine. De două-trei ori pe
an merge la madam Matilda, cucoană de pe
timpuri, cu șal subțire, turcesc, pe umerii cio-
lănoși, cu părul roșcat coafat ca un ciulin, cu
degete galbene de tutun de pară. Je-ar fi
șters cu iod. Madam Matilda își primește cîlen-
tela într-un salon mic, discret, în care totul
scriștie; ai impresia că mobila veche, poate
de sute de ani, numai privind-o ar scriștie; din
rama lată, poleită, se țintă strengărele un ofi-
ter cu mustață stufoasă ca o coadă de molan,
purtînd uniformă cîne stăruie imperiu. Specia-
litatea gazdei este ghicitul în cafea; cît
timp Maria sorbe din ceașcă, tenurînd de
emoție și concentrare, madam Matilda face pa-
sionat, mai mult să treacă vremea, sporovînd
cu sarm și rotîndînd furseculi aduse de fată:
"Mai înainte, tineretea femeii venea la mine
să spun despre iubiti, despre amant... Acum
mă pun să le ghicesc înții de serviciu..."
"Gata să scriștie, zărit în ușa ușoară, gata să
vorbească despre norocul fetei. Madam Matilda
o rotește încet-încet sub lumina vîznel. Fata
așteaptă neclintită, cu un nod în gît, pînă cînd
madam izbucnește într-un cîrpit amestecat cu
vorbe franțuzești: "Întă-l! Reogarde... Întă
răpîrîrul! Îi vedeți? Seformidată!... și ce coar-
ne are, mondio! Va fi or frumos ca Făt-fru-
mos, or un domn cu funcție mare și relații. Și
va fi un folesam amureo... căci, priviți-l. Are
botul deschis, parcă boncăluște!... O-ia-ia!"

O vreme, Maria e fericită, visează numai
"câpîrîri", apoi cade în lărmă în deșănțate și
linia trupului pierde din ce în ce senza din
violetune, părul nu mai așază bine, chiar
după ce e coafat, mîncîncă fără poftă, dar la-
com, nervos... — și, în general, se poartă ne-
glijent cu propria-i viață. Desigur, or fi "câ-
pîrîri" singuratici destul, dar cum să-ți în-
nești pe cel pe care și-l va răzbi soarta? Nu
mai sint la modă vizitele în familie, nu mai
sint baluri... Acum se fac excursii în grup, dar
n-o îmbe așa ceva. E frumos la munte, mai
ales iarnă... să îmbești cum nînge peste brazi,
dar mo fi cu cineva drag, căruia să-i scoti
mîna și să-i poți spune: "Îa frumose ce
frumos nînge! Doamne, cît e de prieste!" — alt-
fel n-are nici un farmec, toată frumusețea pei-
șajului se preschimbă în durere în sufletul tău.

Continuare în pag. 6-10 a

Cintec de duminică

Acoperă-te, și se vîd lacrimile
lor ai bîut singele toamnei trecute
șiglele și pîlîșii de mîna
te-îi circula cu tine și du-te
ajunge cu oita tristete
cu oita pomografie
de prinț înșelat și fără regat
îmbracă-te-n țări de hirtie
ce palidă e această duminică
în care stai legat ca un cîine
de lanțul vinului tău inserat
lung drum pînă miine
cînd e fost iarnă la noi
cît a durat ultimul război
balcanic și fără eroi
tope-mi duminică peste ochi
țigule și eufrote al meu
lasă-mă să mă învec într-o lacrimă
lasă-mă, țigule și eu

I-omul de pe apă

Puhoțul a apărut ca o mașină la cotitură,
pe un drum cu polei, din calea căreia
n-ai timp să te mai ferești, și multora
li s-a părut ceva ca o glumă, pri-
veau vaca aia umflată ca un monstru, cu crengi
uscate și smocuri de lărbă prinse în coarne,
împinsă de apă pe mijlocul Izvorului Doamnei,
rostogolită spre el, era clar că e vacă moartă
cum mă vezi și cum te vezi, dar așa ceva nu se
putea întîmpla, cel puțin nu aici, nu putea fi
adevărât, Izvorul Doamnei să aducă la Montana
o vacă moartă, a cul era vaca?, de unde venea?,
cine-i căsăutul sau netrebnicul care nu avușese
grîjă de ea?, te-ar ride și curlele să măturî-
nești — știi, eram cu vaca în ogradă, stai să
vezi cum a fost, am vrut să rînesc în grajd, și
Izvorul Doamnei a venit deodată mare, mi-a
lăut-o, o săpătămînă am umblat după ea, și mi-au
zis unii că ar fi ajuns la Montana, în gura mi-
nei, de unde nu au putut să-și scoată pînă s-au
retras apele în abție și fugi de-aici, omule, nu
vezi că nu știi ce spui, care vacă și-a lăut-o
apa?, dumneata nici nu ai avut vacă și nici
măcar nu esti din Montana sau din Gura Pă-
durii, de unde a coborît într-adevăr o vîntură
în luna lui iulie, cînd s-au rupt toate pădurile,
săpînd și la fundația stîlilor, dărîmînd pilonii
funicularului de-au rămas cablurile alea groa-
se cit mina pe fundul prăpăstiei și asa de în-
călcite că nu le-a mai cules nimeni pînă-n ziua
de azi, abia au sîna satemontii sub Drumul
Cîrîntilor, de l-au scos pe omul ăla fără cap și
cu mîna fie-sil în mîna lui, atîta au mai găsit
din ea — mina:

...o singură mîină, mă-nțelegi, și cum nimeni
nu venea să-l ducă de-aici pe omul ăla cu fata
lui, că tată și fiică erau trebuiau și ei înropăți,
nu-i asa, chiar dacă erau numai atîta — un om
fără cap și o mîină fără trup; dar uite că nici
popa, nici secretarul primăriei și nici Militia
nu se băzau la scrierea crucii — ce să scrie pe
ea? AICI ODIHNOSI... sau AICI ODIH-
NESCO...? Că numele și prenumele le aveau pe
masă, găsiseră actele în buzunarul omului, dar
încercătură ce ala cu scrierea crucii zău dacă
s-a mai pomenit la Montana, și dumneata li tot
dăi ca un nesimțit cu vaca, aia a dumneata,
iartă-mă că ti-o spun, nu te cunosc și nu mă
cunosc, poate ne mai întîlnim cîndva sau poate
nu me mai vedem nicodată, dar nici așa nu se
poate, eu să-l zic de oameni care s-au prăpădit
pe-nicea, și dumneata să nu știi decît una și
bună, că Izvorul Doamnei l-au lăut și vaca, iar-
tă-mă, Doamne, mare-i grădina ta!

...și nu asta îl încurca cel mai tare, că ar fi
fost adică două persoane scrise pe cruce sau
numai una, ce mai contează, același pîmînt li
primea, cî cum să rînsiere el mort, mă rog,
decădat, pe un om fără cap? Și după discuții
lungi au lămurit el cumva eazul lui, fără cap
l-au găsit, fără cap îl îngropă, doar nu l-au
ascuns salvamontii capul, plină la urmă o în-
ghețeau și pe asta, cu toate că, de cînd a Monta-
na, așa ceva nu au mai îngropat; dar cum să
scotească și fata moartă, bîzîndu-se numai
pe-o mîină a ei? Aici era toată treaba, dacă
vrei să mă crezi sau nu... Te-ăș vedea eu pe
dumneata, să fi fost în locul lor, ce făcea? Ce
scria? Că scria? Doi era gata de dus la groapă,
și pe cine nu scria încă nimic!
...nu, dumneata dragă, asta este de-acuma
scopul — de ce să le dea armata scrieri, vezi
că nu știi nimic, te lei după gura lumii care-

I-omul de pe apă confruntarea martorilor

alex. rudeanu

largă el spurcată și plină mereu de prostii!
Primăria le-a dat scrieri, cum s-a mai întîmplat
citeodată cu unii străini de Montana, la care
le-a sunat ceasul aici, la noi; și dacă vrei să-
știi, îți mai spun eu un lucru, nu-l nevoie să-
știi la alții, dar pentru știința dumitale, îți
spun că te vîd amărît după vaca aia... Pentru
mortul lor, pentru mortul armatei adică, tot
primăria a dat scrieri. Și n-a fost sergent; so-
dat a fost. Nu, domnule, nu s-a aruncat după
nici o femeie în apă, acum ce credea, că dacă
ți-ai pierdut dumneata vaca pe viitură, gata, era
plin Izvorul Doamnei de oameni aduși pe apă? Nu,
domnule dragă, e-adevărât că viitura aducea
păsări și cîini și pisici, și un porc a adus, unul
vîrgat, și mai veneau lucruri de prin casele
unora din Gura Pădurii și din alte sate, poate de
peste Valea Carcelor, din județul vecin, că mulți
de pe-acolo lucrează la pădure cu tot cu femeie,
și dacă nu s-a nimerit nimeni pe-acasă la
ceasul ăla, sigur că apa a lăut ce-a găsit,
ce-a putut... Nu așa a murit soldatul. Era în
apă și ținea de-un odgon, să întărească alții o
punte cu el, și nici măcar nu era prea adînc,
dacă-l ajungea pînă la coșul pieptului, de l-a
lovit în spate un bustean fasonat, scăpat mai
din deal de unii care legau o plută, l-a rupt
busteanul sira spinării și l-a omorît pe loc. Nici
măcar strigătul nu i s-a auzit, l-am văzut numai
cu gura căscată, vînd poate să strige, cînd a
lăsat dus de apă și l-au pescuit de din vale,
mort!

Multă vreme după întîmplările acelea, la sfîr-

șitul lui iulie, mai putea auzi la Montana fel de
fel de povești ca asta. Trecera timpul simplu
canavau poveștilor cu amănunte crescute,
plina în închipuirea oamenilor, desti inundată
n-a durat decît jumătate de zi, și numai o parte
din populație trebuise să fie evacuată din casele
asezate chiar pe malul Izvorului Doamnei...

II - omul din subteran

Să-ai, care e adevărul? Adevărul pe
care-l vezi petrecîndu-se sub ochii tăi
sau adevărul pe care îl înțelegi după
aceea? Sau celălalt adevăr o fi adevă-
rat, alcătuit din primele două cite puțin și um-
plut pe deasupra cu cel care ai fi vrut să fie?
Aproape de gura minei, în amonte de ea, se
deschidea din Izvorul Doamnei un braț de cîteva
sute de metri, o nimica toată, și apa venea cu-
minte (cînd nu seca) pe fundul unui canal pie-
truit, trecea pe sub podul de la intrarea în
mină și se lovea de paletele Inverzie de vreme
ale roii — roata fostului proprietar care-și în-
chipuise că va pune-n mișcare generatorul pro-
priu de curent pentru nevoile minei. Bătrîni
nu-și aminteau să-și fi luminat vreedată aba-
tașele cu curent de la instalația asta, dar, după
ce munciseră la aducîndu-se de apă, mai aveau
oare sens să astupe șanțul, să întoarcă apa la
albia ei?

Pe marginea acestui canal se aflau cîțiva,
luni dimineață, după lesirea din sul, spîlîndu-și
cizmele de cațuie înainte de-a porni spre casă;
poate le era somn, poate erau obosiți, fapt e
că lăsseră apa să crească sub ochii lor, minunî-
du-se de ea și rîzînd și chiar făcînd unele
glume, ca între bărbăți — vezi că-ți ajunge pînă
la...! poate că spusese unul, și ceilalți prelu-
seră ideea, dezvoltînd-o, că adică nu-l primește
nici nevasta acasă dacă se duce așa, cu toate
alea pline de apă, numai bune de stors și de
pus la uscat pe sîrmă în bătaia vîntului, cum
glumesc bărbății după vreo muncă grea, dar
nu-l trecea prin mîine nici unuia să ananțe, și
pe cine să anunțe?, și la ce bun?, și ce-ar fi
putut ăla să mai facă atunci, că era prea tirziu,
dumneata dragă, canalul se umpluse cu apă
murdară de ploaie, pe care veneau frunze
uscate din pădure și buciți mărunte de lemn de
la vreo rampă de încărcat busteni, și uite că
nici mie nu-mi dădea în mîine să fac ceva,
rideam ca prostul, nu mă gîndeam c-o să dea
apa pe din afară, călîndu-și loc în șanțul be-
tonat cu instalația electrică, unde s-a și băgat
cîrind spre transformator și tabloul de coman-
dă și-n lăcăsele motoarelor care pun în mișcare
colivia, în sus și-n jos — și nu s-a auzit nici o
tronstrău, dumneata, astea-s povești, eu eram
acolo, la cîțiva pași, cînd s-a auzit ca o sfîrșit!

Picturi de Benone Șuvăilă

de grășime pe-o pîlă înclîsată, asta a fost, și gura
minei s-a umplut de aburi și de fum de la izo-
lația cablurilor, că seurlu a pîrîit tot, și-n mo-
mentul ăla cei dinăuntru nu mai aveau nici un
fir de lumină, decît lămpașele, dacă erau bune,
că cei mai mulți nu le mai aprindeam demult!

...și așa că au rămas acolo, ca soarecii, și cu
colivia blocată; și nici telefoanele nu mer-
geau, că seurlu ăla a pîrîit tot ce era insta-
lație, gîndeste-te și dumneata cum face seurlu
o linie de zece kilovolti; și noi, cîți eram acolo,
afară, ce puteam face? Apa creștea, și încă ne
mînuinam cit de repede puteam, acum ajungea pe
la jumătatea porții de fier cu care se închi-
dea mina cînd nu se lucrează; și de unde venea
atîta? Dintr-o săptămîină de ploaie, acolo? Pînă
cînd careva a zis — fraților, se topește
zăpada de pe munte, vine înundația! Și numai
cîntuțul ăla ne-a trezit, ca un castravete acru,
dimineață, după o zi de plăt...

...iar dacă nu venea armata să-l scotească, nu
leșeau ei afară mult și bine; că pe la colivia
nu se putea, gura minei era plină de lemne,
crăci, busteni, cioplitură, frunze și rădăcini, și
pe urmă a adus apa cotețele, troscele, presurile,
săltele și perne de prin casele și ogrăzile; allora
din Gura Pădurii, c-asa pleacă el de acasă tot-
deauna, nici nu-și incule poarta, și așa le-a
lăut tot; și oi moarte au venit, cîteva, dar au
trecut de mină, nu le-a tras înăuntru virteșul,
blana imbrătată cu apă, n-aveau prea grele,
cine știe unde e-or fi oprit; pe sus l-au scos ar-
mată, prin pădure, au săpat din pădure un
puț pînă la orizontul cîinci; noaptea l-a scos,
pe la miezul nopții de luni spre marți încă mai
scoteau din el, și cînd ajungeau afară, în pădure,
pe întînțerie, erau ca tutun de pară. Je-ar fi
trecură pe pictoare și parcă nu aveau ochi!
...întînțea poșă să-ți dai seama și dumneata,
chiar dacă nu ai fost nicodată într-o mină, că
au stat fără ventilație toată ziua, cine să le mai
pompeze aerul? Atunci au avut ei noroc cu galie-
ria deschisă duminică — pentru că puscina la
deschiderea ei, au dat de niște rădăcini, și rădă-
cinile unele duceau?, la un pom nu la altecva,
pe-acolo și-au făcut o gură de aerisire, cîi să
nu moară înăbușii și nici vorbă să fi folosit
armata dinamită, obuze sau mai știu eu ce
explozivat, cum era să facă explozie, dacă nu stiau
cît de adînc erau înăuntru ăia? Au săpat, dum-
nule, în piatră seacă, și-au rupt lăpștile în bo-
lovan și stîncioie, în pîrînturi, fierul, și stii
cum săpau? Ca de spaima morții, ca-n război,
cînd n-ai nici un termen fix să-ți faci adposul
individual și tranșea, termenul e viața ta
cîtă o ai acolo, între două imoușcături, cum te
privesc să-ți faci "masca", să scoti brazda de
iarbă, să-ți adîncitești vizorna, să te ascunzi de
gloanțe, grenade, obuze, mine, srapnele sau
faustpatroane, de toate alea cu care trage dus-
manul în tine, din groapa lui și din tranșele
lui, din pămînt și din cer, din avioane și din
tancuri, cu tot focul și toate gurile de foc de
pe lumea asta care pară pentru lucrul ăsta au
fost făcute — să te omoare pe tine, ca să nu mai
tragi tu în el, în dusman, cu drăciile din "do-
tarea" ta, dumneata dragă, poate nu înțelegi, n-ai
cum să înțelegi chestiile astea dacă nu ai făcut
războiul... Și ce crezi? M-am dus pînă sus,
acolo, să-l văd cum lucrează; și săpau într-ade-
văr ca la război!

...pentru că ploaia nu stătuse, așa venea și pe
Izvorul Doamnei, dar și din cer, și ploaie pe
capul lor și le leșeau aburi din hainele militare.
Isi dădeau jos vestoanele și nu se opeau din
săpat, fără să-l împungă nimenea cu sula în
coaste, fără să strige ofiterii la el, de la sergent
și pînă la ultimul răcan, cîți trimisese unitatea
acolo, fără pauză de fum, fără mîncare sau
bătură, nu se opeau din lucru și săbau ca la
împroprietăria țărănilor, dumneata, eu am
văzut-o, nu stiu cum a fost, dar îmi închipui
că așa săpau pe vremea aia țărăni cîmă orimă-
ceră palma lor de pămînt; nu mă crezi?

Te uiti la mine ca și cum nu m-ai crezut - afia
de mine că dacă puneau exploziv, nu scoteau
atîta pămînt din piatră seacă! Du-te și-ntr-o
pe care vrei, și după ce te lămuriești, să nu mă
deschizi nicodată gura, poate să zici că vînturii de
munte nu sapă! Săoă, domnule, atîta bani să
ai dumneata, cite gori sapă un vîlnător de
munte român la viața lui!

Fragmente din romanul "DIABOLIA ALBI", în
curs de apariție la Editura Militară.

ANTOLOGIA **Luceafărul**

«Numească-se Unire — acest Pământ»

Făclia Unirii

Hora Unirii tuturor românilor
se-ntinde fără sfârșit
de pe un mal de fluviu
pe alt mal de fluviu
și pe alt mal de fluviu.

Hora Marii Uniri
se dansează de un mileniu,
de două, de trei,
de ești român,
de sint român.

Și fie pace între noi pretutindeni
și marea infăptuire aceeași,
neîntreruptă, neînfrântă,
neînvinșă ni-i poporul român
și fie-i eternitatea deplină.

Dar Hora Marii Uniri
cuprinde toate horele, miile,
și-i parcă un Carpat
înfipt veșnic în Univers
cu crestele spre cer.

Iar de ești român,
de sint român,
o verigă înfiptă, înlănțuită
să ne strângă mină în mină,
lumii dar pe veci, Hora Marii Uniri.

Sandu Stelian

Flăcări de Transilvania

Vă aud oseminte,
doină de pământ și de-a pururi,

n-aveți număr și nemurirea voastră
ne e căpătîiul. Dreptul de întâi
născut, dreptul de sînge,
rug săgetînd hula pe vreme
și zănațe umbre,

unică zodie, necurmat zămislîtă,
nu ne naștem supuși,
nu cădem în ispită,
nu privim doar să vedem —
ne privim pruncii,
nu sintem cîrpă cu care să ștergi
istoria și apoi s-o scurți...

Vă aud oseminte,
torțe rostindu-ne pururi !

Mircea Șoncuteanu

Întregirea cercului

În vechi fierării se bat coroane
de pulberi și coaleală ;
zvirlete săgețile dintr-o eră mai veche
și le iată alături, rugini —
ascultă : tipește-ți urechea de pământ

și ascultă
volbura sonoră a lumii, cum în ghic
marea o auzi —
și această întoarcere a lucrurilor

in ele inșela
cum valul în sine-a se întoarce ; și
praful

ca fața liniștită a mării...

Dar marile întimplări ies din timp
ca stîncile din apă

doar ele rămîn și se-ocoperă de mușchiul
luminii —

te uită, lipește-ți ochii de pământ
și te uită

eum șed sfoșii cerbi la dreapta
și la stînga

domnului Mihai —
ci, iată, domnul miînile-și tipește

și cerbi se-alătură pornind prin veacuri,
imprăștiind locuare,

smeriți și gravi, legînd cu urma lor de aur
munții de munți și apele de ape —

te uită prin pământ cum se străvede
ca o insectă prinsă-n chihlimbar

clipa fosforescentă-n care,
Cercul s-a întregit : e Marea Țară,

nașterea cea pură —
spirale de lumină se înalță

fruntării să așeze-n cer
dar cerul se-adincește, se lasă luminat

și munții se oglîndesc în el și ape
strîns împletite într-un lanț etern.

Marcela Mariana Milcu

Lauda străbunilor

Și cite gînduri nu naște tăcerea
Și-nșămîntează cîmpul ars, crăpat,
Cite dorinți n-asteaptă învierea
În crugul nopții veșnic încercat.

Zamolxis țărăși îmi trimite lîncii
Credința — iar se cere dovedită...
Și trupul meu în paplu învîscut
Se-ndreaptă virful lînciei să-nghită...

Dar semn îmi face Zeul — mă opresc
Și iar mă scaldă zorii și credința...
Reintru-n viață, zilnic preamărînd
Străbunii mei ce-mi apără lînga.

Kira Iorgoveanu

Despre locul nașterii mele

Cînd am purces la drum
Am strîns într-o desagă
O piatră de la temelie casei
O așchie din stîlpul de pridvor

De unde mina strează
Cutegea zbor de rîndunici
O ulciică cu apă de ciutură
De la fîntina, balanță spre

adîncul rece al setei

De la fîntina-ie cu bosme brodată de mama
Și mai ales o custură

Să-mi creștea în sînge pe bunii
Crescuți porumb și viță pe dealuri
Crescuți, sau giroind în bocet piriul

din grădina

Șiroind despre
Ion a lui Veta din Țăcșor
Și Onișor a lui Safronie din Cămăraș
Și apoi Picu a Nanei din Sărmaș

Și apoi Iosif a lui Iosif și Ilene și Marii
Umbrînd cu holda locul dinspre deal

„Făurirea statului național uni-
tar român a fost o expresie a legi-
tăților obiective ale progresului
social și național, care a asigurat
unitatea deplină și pentru totdea-
una a națiunii noastre, deschizînd
calea afirmării ei tot mai puter-
nice în viața economică și politică
a lumii“

NICOLAE CEAUȘESCU

MONUMENTUL LUI MIHAI VITEAZUL DE LA ALBA IULIA — bronz de Oscar Han

Dumineca
Dar eu stau din nou pe prispa ta
Adulmecînd griul din axima caldă
Rotîndu-mi zborul, de cunună de munți
Să-ți măsoar în doină unduirea de dor
Și să-și mingii cu versul pintecul raditor
Al nașterii mele

Silvanie, parte a mumei mele
De țară.

Cristina Suciu Moscu

Scrisoare Transilvaniei

Îți scriu de lingă pajîștea
Pe care ăm arat cu noaptea
Atîtea flori pe plug s-au altoit
Că nu mai știu

Cu ce petală să-mi încep cuvîntul —
Mi-e trupul
Cîntecul doinî.

Îți scriu
Cu-obrazul ațipit de spice
Holare de cuvinte

Îmi cresc acum pe frunte ;
Mă taie somnul în felii subțiri
Adorm
Zidită-n ochiul patriei cărunte.

Legendă

Se zvință greu ciubotele lunii...
Mai vine vreun lup, le miroase și pleacă
Umbră mi s-a mutat în brațul dîntii
Și urșii coboară cu labe de ploai
Iar sobia ierbiu tresare în teacă ;

Ioan Balaban

Imi oblojesc cu rășină rana istoriei,
Mai îmi sîngeră-n palmă vreun bot sfîrțecat —
Cai clipocînd sub călăreții plecați
Își ard în țărîna copita victoriei.

Mirela Mitrofanovici

Fire invizibile mă leagă

de țărîna

Fire invizibile mă leagă
de țărîna
ca de o imansă insulă
cea mai mare insulă posibilă
stă în singela meu
dîncolo de ea e tăcere

griul tăcerii a crescut
peste mine
mă inundă cu miros de piine
totul din mine miroase
a piine

cîmpia e plină de cămăși
de cîntece și de piine
cerul e ca o poveste repetată
pentru somnul copiilor în miros
de piine

dimineți de primăvară e
copilăria străbunilor rămasă în țărîna
printre firele de iarbă și de griu
fire invizibile mă leagă
de țărîna

Ioan Balaban

Semn

Numească-se unirea acestui pământ,
Sănături curate pe lacrima voastră,
prin cite-au mai fost, prin cite nu sint,
Gîndul, copii, mai adastă,
cum pîlpiie aripa-n mare,
Putere de vis mă frămîntă,
Ochii voștri — un semn de-ntrebare,
Pruncii luminii cuvîntă,

După cum răsăritul păstrează
o pasăre — crîn pentru nunți,
Treceri din brazdele țării ;
Trasaltă sub piine, sub rază
Cetatea de floare în muguri cărunți ;
Numească-se UNIRE ocest pământ.

Dan Sandu

Întoarcerea bătrînilor

În ceasul desfătării prînosul ni se-mparte
e strecurat în roata sculptată pe pridvor
în poarta nemuririi ce a scobit-o tata
cu brațul lui puternic în ceas biruitor

și casa se rotește în sărbătoarea porții
aici bătrîni casei așteaptă pină mor
ei beau din zare viață și călă desfătare
sorbind licoarea pură din rodnicul ulcior

ca basmul se-ntreamează bătrîni noștri tineri
ei pleacă pe ogorul ce-n taină îl rodesc
se-ntorc ceasul serii pe prispa cu vedenii
și ca în vechi icoane alături se iubesc

fac focu-n bătătură și povestesc cit stele
în vîmlele tăriei își preacîntesc temuți
cu brațele pe armă în nopți întunecate
secerea și secerea cu care-au fost crescuți

și-nvață și copiii să preacîntesc casa
soția și urmașii ce sorb din donul lor
turnînd în steme sînge spălînd în unde fața
frumoasă ca pămîntul ce îl zidesc ogor

abirșia li-e lege și-n zbor de mintuire
se-ntorc în așternutul bogat ce l-au zidit
scînteietori mai tineri în slavă și iubire
rînduitor ai lumii din spațiul înfiit

Gorunii

S-au aplecat în crengi gorunii cercurii
păstrînd al tineretii oval veșnic
frumoași bătrîni privindu-se-n oglîndă
topiți în rîni solare ca un șefnic

vor s-aminească vremii de esență
s-au întărit pe malul rupt din piatră
goruni bătrîni înșămîntați pe vatră
ca un popor legat de existență

ei amintesc de roți și de calvare
de sîngerose urme de durere
goruni tăcuți ce știu în ei s-ascundă
haiducii și țărani ca pe sere

azi, cînd vorbesc cu mine mă-mpresoară
foșnînd în cercurii amintirii bogate
sorbindu-mi umbra în cantur unit de țară
e spațiul meu vibrînd de libertate

Florentin Palaghia

Depășiri

Va trebui
pe umerii Transilvaniei mume
să-mpăștii sămîntă
netoamnei trîdote.

Aburește-o pămînt,
a stele, a pămînt.
Nu-ți simți defrunzările date
pe lutul tremurat al genezei !

Slujînd Cuvîntul ne recunoaștem
de portea clipei
depășînd-o
cu o eternitate.

Valeria Victoria Ciobanu

Testamentul unui poet

necunoscut

Rămîn aici, învăluit în cer
Și-n umbra osemintelor prea sfînte
Eu, scrib minor, dar sclav indureat
Care cîntesc aroma din cuvinte.

Rămîn aici, pe plaiuri transilvane,
În Bărăgan ori în Moldova dreaptă
Sau în Banat, în caldul Maramureș
Cu Limba românească înțeleaptă.

Rămîn aici, alături de regina
Prea strălucită — Limba românească.
Rămîn aici, unde suav lumina
Aceste ploaiuri va să proslăvească.

Rămîn aici, cu cei ce-mi sint de-o seamă !
Poporul frate, iară Limba — Mamă !

Radu Cange

Nicicînd despărțită

Lanuri galbene, unduite, de griu,
Smălțuite cu maci roșii aprinși,
Înimi pîlpiinde de jertfă și iubire,
Potire neîntinate, cu sînge de eroi,
Din care se împrăștie însuși cerul de azur...
Roșu, Galben și Albăstru,
Tricolorul e țara nicicînd în ea despărțită.

Petru N. Popescu

Îmi trebuie multe brațe !

Arborele secular
își are rădăcinile înfipte
în seva strămoșilor.

Am încercat să-l cuprînd
cu dragostea mea
dar îmi trebuie
multe brațe
să-i măsoar veșnicia.

Am vrut să urc
pe marea scară
a vîrștelor sale
și am poposit
pe podul Transilvaniei
cîntînd slava
marei pămînt româneș.

Tara libertății

Să nu uităm că-n vremuri zburcitate
atîta sînge s-a vărsat
și pentru a țării libertate
străbunii n-au ingenunchiat.

Să nu uităm frați niciodată
durerile acestui neam !

De chinul lui Horia pe roată
De Mircea cel Bătrîn, Ștefan,
de Avram Iancu și Crișan
și al Bălcescului calvar.

Să nu uităm în veci de veclii sclavie
împusă de catropitor,
cînd am borat cu pieptu-ne moșia
în August cel biruitor.

Partidul a înălțat spre azur
al libertății cîntec strămoșesc
cu trudă-a plămădit de-apururi
pămîntul mare româneș.

Vibrează mîndră patria întregită...
Vegheașă CEAUȘESCU sus pe plat
ca țara suverană, neclintită
să poarte steagul banului Mihai.

Mihai Culman

Clopotul neamului

La Unirea din 1918

Un mare clopot sună
al neamului cel mare
deșteaptă-te română
putere născătoare

deșteaptă-te și cheamă
și apele și munții
acum ori niciodată
și pruncii și cărunții

să ne unim ca frații
în patria română
ai noștri sint Carpații
și Dunărea străbună

a noastre toate cele
pe-ocest pămînt al nost'
aici am fost și nimeni
nu schimbă al nostru rost

un mare clopot sună
al neamului cel mare
vestind unirea noastră
unirea cea română
în sîntă sărbătoare.

Eterna mea patrie

Cu sînge de flori
și de cai albi, nădrăvăni
tropotîndu-mi în pieptul
de soare

sint doar umila ta albie
în ziua de aur
care te cuprinde la mijloc
sub cocarda iubirii

de roșu, galben, albastru
sint umila ta fîntînă
care se sapă singură
mai adînc

mai deplină întru mîreția ta
stropită cu apa izvorului
de veșnică tinerete

eu îți aduc pe degetele picurînd
de lumina adîncului
ofranda acestui izvor
care curge din inima mea...

Victoria Milescu

Tara — temelie de zbor

Țară cu temple de doină,
Țară cu temple de dor,
Brațul bărbaților tăi,
Ți-e țaria în cuget

și faptă ;

Brațul femeilor tale,
leagăn de prunci
și-aceeași țarie îl poartă.

Țară cu temple de doină,
Țară cu temple de dor,
e muncă gîndirea fiilor tăi,
dînd glas fremătării în brazde,
transformînd prozaica piatră-n
coloană spre cer —

temelie de zbor !

Juliana Paloda

ileana bucovină isbășoiu

desmiardă-mă

desmiardă-mă, dimineață doritoare de sens
inghite flămând trupu-mi fragil
cu întorsături în neînțelegere
și arzi în flacăra spiritului
păzit de imensele zăpezi ale câmii,
nu te speria de plenitudinea firii
ce-a fost o clipă
va trece, va trece
vei rămâne tu
dimineață doritoare în sensuri
și ardere ta, ardere completă
va umple umbroasa vale a liniștii
descoperind iminența unei pieiri lenți
sfidând nemurirea...

căutind

căutind-mă pe mine
în această zbatere de arpi
săpind adinc în muntele calcaros al spiritului
fluturi albi culeg polen din corolile eterne
și aburul arămiu ce se ridică
de pe armura înzăpezită
mă copleșește cu căldura lui de fruct copt
și tu că trupul și mîntea mea
cuprind materia
ca focul vreascurile frământătoare
că țirzii și irevocabil
a pasăre neagră va da de urma mea
marindu-mi spaimea și însingurîndu-mă
caut toțuși lumina
ce-mi înspăimîntă ochii
cu arderea ei de metal lustruit

puterea

te-ai construit mîndru
indrapîndu-te
spre locurile aburînde ale preeriei
unde cai morți
sînt răstîgîniți de inele solare
unde florile albe ale inchișurii
și leopădă petalele de suris și spaimă
ca o faoie de timp
alunecînd pe spatele mîdăos al firii
finița ta a-ascuns
în acea labilă înghetare a aerului
poșare pe care propriul cîntec o cuprînde
și o sfîșie
redîndu-i adevărul
spre adîncimile nebănuite
ale unei ape liniștite.

spaima

rotitoare în nemărginire,
mi-a spaima
tremurătoare
ca frunza pe ramul toamnei
ca fulgul de nea în lumina violetă...
această seară tristă
ca mă măsoară cu tăcerea
mă însingurează cu apocaliptica ei
transparentă
doar spaima,
nestăvilită și invulnerabilă
ca o unică și mare forță
îmi depășește trupul
făcînd din sufletu-mi
un prizonier al eternității

mă număr printre aceia

mă număr printre aceia
ce se afundă în propria zămislire
ca focal verii
în capcana de jărătic
ca pasărea albă a singurătății
ce-și întinde gîtul lung în praștia zării
iarna cînd zăpada sodește cuvinte
în singele cald
declam poezii purtătoare de triluri
în propria-mi taină
mă număr printre aceia
care cheamă vocea firii
și atunci cînd ard în așternutul cuvintelor
se înfășoară în răcoarea esențelor
ca-n propria piele

simt

simt
această miresmă detrandafir
ce apasă corolele calde ale clipelor
simt arderea trupului
într-o esențializare firească
desprinsă de timp
desprinsă de cupetare
o intuiție oarbă de sens și de limită
sînt o imensă pasăre
ce-și întinde aripile peste facerea lumii

despletindu-mi părul

și-așa despletindu-mi părul
peste lumina înflorată a zilei
cînd păsări catifelate se topec în pene
speriate de imensitatea lunii
întind mina și cuprînd pădurile și cerul
sînt în nări tresăturare firească a florilor
mă desprind de propriul trup
pasăre rară
înselată de viață

Noapte fantastică

V-aș spune că e doar curgere
că nimic n-o poate încapce
cum stele picură-ntruna
fragmentele lui Heraclit

dar vai l pentru mine-i

neliniștea

tulburea frunzelor joacă
iar cerul zvrile cu Luna
în irisul meu toropit

☆ ☆

Oh, dimineața aceea cu stele

toride

cînd orașul se umpluse de fluturi

(îndrăgostiți)

iar eu pluteam printre țesomii

și narcise

și pămîntul tremura năucit

sub tălpile mele

Orizont

lăsîndu-mă lin către centru
cum privirile-n colb trandafirilor
sub aparenta liniște, mută
neleninare de vînt

nu-s, în lăptoase strălînduri
nici consemnări și nici vine
acolo, în punctul de incidență
dintre cel ce se moare, și sînt

Simplissima

Din cămea mea lipsesc undele tale
umbră ta absentată pe lume
din evii în care singură sînt
hohotul mi se retrage în vid

un fel de ris umil, rătăcit
lumilor în care nu mai rezistă;
nouă ne-o rămîne doar lupta

și trecerea

printre gurile care ucid.

Pastel

roșie pulbere
caame de jale/și țipăt
(urletul lupilor
cu urlet de lup se dezleagă)
și umbrele veacurilor ca o
eclipsă: peste mine
cade în tremur lumina

(ay, cerule urgisit și semîn
în care toate sînt Una
cum norii astupînd geometriile
neatinse lasă stelele, luna)

gabriela negreanu

Interior

tăcută, tăcută
și spațiul comun al

îngrijorării;

acole mi se joacă soarta-n
adînc. La umbra cuvintelor

în floare,

liniștea unui prezent fără trup.

E o lumină obscură, — fragmente,
gesturile tale se dezarticulează

încet.

Și ne-nghite molcom

labirintul, —
a pace,
doar umbrele

norilor

lent se petrec.

Requiescat

ucisă de-un vag intelect

dumnezeului vorbelor și al

hirtiei

după ce, vai, fusese

copilă în floare

și cosmos era trupul meu

și universale aripi aveam

recunosc: în-tr-un cerc al

luminii

adevărul poate fi o minciună

(o spun acum, cînd vîntul

îmi biciuie nervii,

cînd tulburate vin apele mari

iar tinerețea se-ndepărtează de mine

cum repede scamă a primăverii)

Flan

Focuri uranice, devastatoare
în nebunia lor să mă-mpresoare,
focuri uranice, plutonice țorțe,
din sargase de suflet teribile țorțe,
tulburi ape primordiale
prin gheață-n extază să se prăvale,
sunete, vînturi, devălmășii
de-acorduri desperate, frenetii,
combustii neoniene, vîntoase
să-mi alunge frigul din oase,
în patru vînturi cenușa-mi s-arunce
sub materiala putere, splunde,
temple, peșteri, catacombe
bezmetic să mă-absorbă în trombe,
diabolice, arătări să mă rupă,
instinctele orbe diluvial să erupă,
să fiu sculptorul orb,
tăcere urfătoare-n gura nesăfiosului sorb,
tumult, cutremur în ființa-mi, enorma,
Dan Juan iubind formele și nu Forma...

Invocație

Dați-mi, Atotputernici, a lui Nero furie,
facul — Piatra destrămintă în cele ce o să fie
ale Ioanei d'Arc coapse-fecioare,
virtute de Temple cîștind mă-mpresoare,
instincte și fermenți,
walkirii și curenți,
în Bizanț după Bizanț
al singelui aorgic danț,
măistrilor stelar, fulger de satanisme,
plesnet de bice ale marilor atavisme,
Dați drumul din chaos primordial
Elementelor toate și singelui vecilor zel,
diluviul!

tiberiu dăioni

Maelström

Nu-mi în Maelström palpită gurile paradisului,
guri orbe, informă, de fiare atavice,
tubularia unui destin de spirale inițiatice
în care sublimul răsufă ca vîntoasele

colcălii de sargase și lumini, vindecare
de un singe de plantă ce se dezvoltă

organic,
carne flămîndă de sine vîrsîndu-și viscerale
ca o fiere divină potopind ochii celui prins
în coaliția pămîntului și a aerului,

trape în care răsufă nișipuri mișcătoare,
pînda erotică

a Elementelor
Cădiți-vă orașele pe Vezuviu, ne spune
Filosoful,

aruncați-vă în Etna, pare a ne spune
Filosoful,

cine n-a murit se va naște l
O, bule de aer, bule de apă, vapori

în ebuliție,
rîm de mare a marilor virtuteji cataleptice,
torsuri de șarpe încolăcind ființa

să mă prindă Maelström în cavelele lui,
în gurile lui muzicale (o, Bosch, sublimul
Bosch !)

pină un fum doar să fiu, o umbră,
pină să fiu, să fiu cu toată cămea în aer,
cu toți ochii, cu toate gurile gîlgătore,
cu toate nenumerabilele-mi vieți
al nimănui și al tuturor...

LABORATOR POETIC

Text și întemeiere poetică

estetică. De-abia acum, opoziția ireductibilă
dintre în-sinele (pe care l-am asimilat eu
poetic invariant, concentrat asupra propriei
substanțe și scris în alomorfele sale textuale)
și pentru-sinele (asimilabil cu cel poetic
tentat de proiectie în exterior, construcție, luare
în posesie, exercitarea unui veritabil principiu
aderanț al puterii) poate fi descrisă la justele
sale dimensiuni. Dimensiuni ce converg către
un text parabolic dominat de semnal oglinzii
și pentru care ironia, surja codurilor consacrate
(Eminescu, Caragiale, Bacovia, Adrian Maniu,
chiar Nichita Stănescu), intertextualitatea, pro-
teismul registrelor și jocul lingvistic sînt sub-
sumate celei mai bune tradiții barbare. Astfel,
după ce și-a îndeplinit funcția „civilizatorie”,
textul — oglindă a lumii deja create — se în-
toarce asupra sa, din oglindă plană devine
oglină parabolică recompunind circularitatea
primordială a timpului simbolizată de șarpele
ce-și mușcă la înfînt coada. Insistent, motivul

oglinzii vine aproape întotdeauna să semna-
lizaze finalul construcției textuale: „poemul se
apropie de sfîrșit / și începuseră să se vadă
monede / vaze înconjurîndu-se / copuri de /
fructe și țigări de multe specii / prin apa care
cristalea. O oglindire, / o legănare, o sprînjire de
dîncolo ce schimbă grîmsoa cu o paloare / amă-
nîntînd-o sacadat prin coala / grosă lîchidă
cînd jumătate / de ochi vede deja cerul și /
supleșea: un șarpe de părei / pentru un poi
transeris ad litteram / fără rost în cîntarea țară
/ cînd nu mai avem de ce opri / ritmul acoperi-
surilor cifru / casei și perindarea continuă / de
profunduri, filigrane și tonuri. Cînd locul nu tre-
buia încetăgînt printr-un nume” (p. 13). Sau:
(...) „insistență a oglinzii de sine, după ce
te-ai lăsat deoparte, cărare peste care / sare o
pică de jad prevenindu-te asupra / unei finali-
tăți absconse abstruse și morlătoare / acum
cînd pînă din pîntecul ei se pregătesc să / nu
mai ajungă; doar pentru a îneca un verb lo-

Aventura limbajului

mai recente din poemele sale. În acestea, fan-
tazia verbală atinge performanțe excepționale,
cîndă un univers liric pe efecte de limbaj.
O irezistibilă mobilitate asociativă transformă
aproape fiecare text într-un spectacol funambule-
lesc, în care eroul principal devine stilul. Un
malaxor verbal este poemul „Suiță pentru cim-
bal, clavicord și vînginal universal” în care de-
numirile geografice participă la un carnaval
semantic: „Mă crezi belgrade, nu mă crezi /
atenizez prin stele/verzi / sădînd efigii stră-
nez / buldogul meu de pechinez / istambulul
pe vecl în crez / lovit cu trefia sa de zid / nu
mă mai vrea să ne mîndric”. Poetul face lu-
jitsu cu noțiunile alertîndu-ne imaginația prin
cascade de jocuri: „Pacific frate-al meu mai
mic / iluzioneste-mă un pic / să hellsinkes un
nor de flur / și-apoi de trei ori doi să mor.” E
dovada unei remarcabile disponibilități de a
specula polimorfismul limbajului cu atât mai
mult cu cît urgența exprimării păstrează pros-
petimea ideo-afectivă. În iudicătatea textului se
simte subliminal o duioasă reprimată. Formula
derivă într-un fel din limba „spargă” dar aici
conotațiile sînt mai clare. Există la George
Stanca o bucurie a scrierii care ajunge pînă
la o „juisare textuală” cum ar spune Roland
Barthes, o dezlănțuire fericită a caruselului sin-
tagmelor: „puncții între servicii / kafkanizăm
calicii / timbrăm suav opscii / ne spinzurăm
de pleo / ne vîxurim cu crete / ne izolăm în
dom.” (Poemul pcrinos). Fermeccătoare sînt
poemele în care simbolurile sînt forțate să capete
sugestii imprevizibile: „Ninge piramida, lubito,
și volcane / ninge galvanic, clasic și prozic /
ninge concav și ninge moromele” (Diamantînă).
Se poate vorbi în cazul acestor poezii de un
barocism, beațiudinea aglomerării verbale de

o senzație de ubicuitate a emoției. Mozaicul le-
xical seamănă cu picturile arcmboidești. Aglu-
tinarea configurează o stare autentică. Mîșca
vocalurilor, de cele mai multe ori, creează o
presiune comunicativă stringentă, ca în poemul
„Sete”: „Să te sîrut pe caracter / pe sept pe
suflet pe Vomer / pe palatin pe azimut, să te
sîrut să te sîrut.” Termenii tehnici se antropo-
morfizează prin topirea în sintaxa emoțională
a poemului „dragă mea fibră de tors / crater
colți de wolfram / se terup la mine-n ram / de
mă paste natriu-clor / toate rînille mă dor.”
(Doina de alinare). Doar la Nichita Stănescu
mai întîlnim o altă de îndrăgîntă luptă cu seman-
tica. Reacțiile morfologice în lanț, etimologiză-
rile pînă la absurdizare, contaminării, concu-
ră crearea unui univers poetic palpitant în ci-
netismul său. Cuvintele sînt stoarse pînă la ul-
timele posibilități asociative. Există câteva poe-
me slabe în care sîncopa inspirătețel generează
banalități sau manierisme sterile (Doina de mi-
litare, Verde) dar atunci cînd iese din sfera
ludicității gratuite calamburul atinge tensiuni
existențiale autentice ca în excelentul poem „A
mirare” unde spargerile sintactice aproximează
inefabulul prin înălț de fugă: „La spațiul acesta
în lîmînare / ceva se petrece ceva se misca-
re / ceva se adîncă / sînt bîntuitoriu / e poate
o stîncă / un clonț lîuzoriu / ceva se vedere /
acolo în zare / ceva se sedere / pe spume se
pare.” În alte texte hărțuirea vocabularului și
atomizarea în foneme capătă sonorități folclo-
rice: „cum e est / să fi l a fi / și-ar ghez
noapte și zi / ar ghez ghez-mi-ar fruntea / ce
se sprînjî pe fruntea / bricului de geniu bun /
ca o lucrăm de tun.” (Arghezire). Acest poem
este o patetică dedicație și o descoperire a
unui model. Cultul pentru autorul „Cuvintelor

potrivite” e normal la un poet obsedat de rein-
ventarea limbii. George Stanca are un instinct
profetiform care-l modifică umorile lirice de la
impresia la nostalgia, de la fronda la umilință
și grație. Explozii lexicale, efecte eufonice, com-
binații argolico-literare manevrare cu o dexte-
ritate neobișnuită încenează feceri care ne con-
ving, încă o dată, cît de „poetică” este limba
română. Excavarea limbajului (ca la Leonid
Dimov, Șerban Foartă, Dan David) subminează
cliseele și destupă noi izvoare lirice. Tînrul
poet face exerciții de arheologie în interiorul
vocalularului cu un adevărat hedonism filolo-
gic. În câteva poeme delictul cuvintelor „retro”
e strunit de o conștiință estetică modernă: „Ra-
muroso suplă părul tău lucios / cătu cu len-
toare să te-aplece-n glosu / să te pul pe perin
colo pe mîndanu / amorsînd dulcea flori de mă-
ghiranu.” (Heruvima). Poezie făcută la daghe-
roțiu cu imagini în sepa în care formele ves-
tuz-zahariste ale limbii dobîndesc voluptu-
toase degustătorilor de vocabule: „blînda mea
măistră cu segmente lungi / casa mea secretă
în care adăstu / caie lungă-ți trebul pînă să
agiung / inema din tristul sufletu-mi abstru-
tu.” (Heruvima). În incheiere o remarcă. Su-
noritatea parodică a poeziei lui George Stanca
e falsă. Parodie la ce? Poetul nu face referiri
livresci decît pentru deconstrucția termenilor:
„ne-nghiață dostoevskii și tolstoi”. Textul e
aferențial în acest sens. Parodia e poate la
adresa limbii. Devinită o a doua natură lim-
bajul se substituie realității: „Noi ne ascundem
în sintaxă / de ploaia verticală vaxă.” Se atinge
o foarte modernă stare de agregare a poeziei.
Disponibilitatea cu totul testă din comun de
a crea magii verbale îl plasează pe George
Stanca în rîndul celor mai valoroși tineri poeți
de azi. Rămîne de văzut cum își va onora acest
loc.

Alexandru Horia

Poezie și responsabilitate poetică

Am citit cîndva o povestire insignifiantă care se intitula „Statuia lui Benjamin”, istorioara conținea, în mod paradoxal, o mare morală, fapt care a situat-o printre locuitorii memoriei mele. Benjamin era un sculptor prost și doritor de glorie. Genial în felul său, căci, neputînd crea, recurgea la un simulacru al gestului artistic: își înveștea modelele (vii) în „plastmet”, după ce mai întâi le baga pe giu „marea lui Altamira”, substanță care extatiza sau exalta făptura. Insolitele „statui” ale lui Benjamin stîrnesc vivă în lumea artei-urmează gloria în viață și cea postumă, căci Benjamin dispăre împreună cu povestioara care i-a fost înălțată, dar „statuile lui Benjamin” dau buza în literatură, proliferază, își dau drumul pe pantă în sus (!) în lavine distructive. Citim peste tot asemenea „poeme-crimă”, scrise cu încredințarea lipsei de talent, cu tufalia imposturii! Unele ne înesală prin chiar aparențele cele livresc-erudite, în fapt „achiziționiste”, „malaxante”, fără o con-

știință poetică autentică. Am citit în două cărți diferite, apărute în același timp, același poem al aceluiași autor, constituit dintr-o juxtaponere de cuvinte vîlguite, inerte, nepotențiale artistice, înșirate unul după altul fără ordine sau progresie, incapabile de sugestie ori de precizarea vrenei intenții autoritești, dovadă un alcatonism ignoranț. Alatorism cu altul mai vizibil cu cit. de la un volum la altul, cuvintele își schimbaseră locul, sprintare și ușurate de sens... Poezia „mimată”, iată microbul literaturii.

Zic vouă, poezi! a avea măsura propriului talent și a propriilor resurse este primul act de responsabilitate dinaintea „demarajului” literar. Sînt unii printre noi, suferinzi de astm, care își cîntă la trompetă falnică intrare în literatură. Din ferice, mai există și ei, posedatîri de har, transparenți, luminători, ei, pentru care poezia nu poate fi decît supremă, ei, blestemul care ne face, ca pe Sisif, nemuritori.

Vibrație și cuget, tensiune și ambiguitate, echilibrul al punctului în care coarda întinsă plesni-vă, nebunie de inger, poezia este precum statuia acoperită, palpînd de revelație poetică. Se zbate în poem sufletul nostru de lumină, neapărat de elitele cărni — lumină vulnerabilă dacă nu ar fi sacră. Experiența poetică este și ea un rit, o mobilizare sinergică a întregii ființe, o înălțare a spiritului spre Absolutul înecabil. Ca și cum ai ridica mîinile și înădă în aer, clipă unică în viața atînge palmele ploaia de aur venită de dincolo de cer.

Citim Rilke și iată, vedem cum se separă apele de ape: lumina creatoare persistă, poezia devine energie condensată, focar de propulsie a valorilor eterne. Căci, la nivel existențial, poezia este o metempsioză, o trecere într-o condiție superioară în ascensiunea spre etern.

Marcela Mariana Milcu

mirela mitrofanovici

A doua scrisoare

către Anatol

Iată-mă, Anatol,
In această fotografie
De pe vremea cînd purtam
O pasăre drept nume.
In oasele mele
Era încă duminică,
Prin încăperile cu boltă
In loc de candelabre
Ațîmăm poeme;
Stăteai rezemat de umbra mea
Ciocănind din loc in loc
Linșteau
Cu degetul arătător.

Exercițiu de luciditate

Fac parte dintre rînie
Acestui animal
Ce-și linge singurătatea
De pe tălpi.
In jur
Eroarea își scutură petolele,
Polenul ei acoperă
Semele de întrebare
Ce se infing în carne
Ca niște chingi.
Va veni o vreme
Cînd trupul nu mi se va mai apropia
De flacăra luminării,
Minutele vor îngălbeni în rafturi
Necăzite.
Intr-un tirziu
Imi voi împături memoria
In sertare.
Voi privi în oglindă
Un chip
Sterilizat de aduceri aminte.

Echinoxul de primăvară

Cineva mă strigă
Din viața alăturată.
Deși se mai aud împuscături
La granițele poemului
Comerțul cuvintelor pneumatice
Inflorite.
Miine: 21 martie
Probabil voi scrie
Despre ce gîndesc frunzele la pubertate.

Peisaj

Tînar fiind
Preumbindu-te
Prin proprietatea privată de globule roșii
Creierul tău se umplea
De plante
Exotice,
Parfumate,
Secundele decapitate țîșneau
De sub talpa ta;
Semenă cu o stea,
Cu o lebădă,
Cu o armură
Nedumerirea clipei
Restogolindu-se pe asfaltul incins,
Trecînd prin vasele capilare
Pînă la tine,
Care prea tînar fiind,
Preumbindu-te
Te orientai prin singele meu
După Steaua Polară?
Aveai timp să iubășii
Fără greseli de ortografie —
Cuvintele țîșnind din alveole
Ingreau lumina pe care mi-o întindeai
Prea tînar fiind.

Din jurnalul lui G. D.

Cu o mină desfac portocala.
E seară și femeia iubită nu mai sosește.
Cineva deschide ușa
Și-mi întinde manuscrisul
Cu parfumul ei bătat la mașină;
Un străin imi tel-fonează
Că o întîlnit trupul ei într-o gară
Jacheta i se închidea in loc de nasturi
Cu buzele mele.
E seară
Femeia iubită nu mai sosește
Amintirea mîinilor ei
Ardă cu flacă a albăstruie
In clavicula dreaptă.

Peisaj de vînătoare

Dar iată
Priviștea de sub epiderma tînară,
Peisajul reprodus
In tratatele de melancolie:
Curajul exprimat
In submultipli unghiuri de măsură,
Vînătorul ce țîșnește căprioara
Și este improșcat
Cu singele poemului.

In acest timp

In acest timp nemiscat erau orbitele stelelor doar un vînt nevăzut
ne zmuzea de sub palme
fiece lucru atins
numele meu era o piatră lunară
ochiul un cer înghețat peste crengi
trebuia doar să-ți lezezi cuvintele
și scoici purpurii se-nlînceau in nisip
era de ajuns să-ți prind fruntea in palme
și tu te schimbi dintr-odată la chip

Maria Maria strigam
și tu mă priveai cu uimire zîmbind
ca-oi dragule ca vezi tu acolo
trezește-te
și eu mă trezeam într-o stea de argint

Balans

Pe tălșul inimii te în
ca pe o lamă de cuțit strălucitoare
de o parte iedera amintirii
de cealaltă crîvîțul ei
o pasăre vine să închidă
cerul de fildeş al trupului tău
prin grațiile clipei se-unde
bancuri de gheață lovindu-se

Peisaj

In purpură se-mbracă mîntulul preț al zilei
pe rîniile pleoapei creșe tronul de argint
lumina într-o piete ca o femeie goală
spre pulpa ei de fildeş miini locome se-nîind

Se vinde și se cumpără cu voluptatea fricii
caleștile iubirii dosesc argintării
și numai către seară cite o stea rămîne
strivită sub piciora prin pietele pustii

In pagina 6, 7 și 10 - desene de Dregh Marărescu

Pelerin la marginea tăcerii

Trăirea poetică pentru Valeriu Stancu înseamnă un „somm” perpetuu. Starea contemplativă, visul, se derulează „în luntrea ochiului” — magic înfrîngerea somnului! („sint somnul înfrînt în cuvînt / și semn ne-țeles poeziei”). Amplificat de propriile „oglinzi”, somnul revine ceva din lucrurile esențiale, în absență — „în Noaptea Ochiului enormă” — sălășluiesc vraja și spaimele morții. „Lastheria, desprind din somn / oglinzile vrăjite-n moarte / dar ele se prefacă dorm / cînd doar cuvîntul morții le desparte” (Oglinzile somnului).

În fața absolutului, formele sint caduce. Numal scurgerea lor prin privire, ritmul, muzicalitatea și cuvintele cu conținutul lor imagistic fragil — sint eterne. In această disprețuire a formei cit și Intr-unul din răspunsurile antinomice pe care le dă Valeriu Stancu în fața întrebării existențiale pe care fiecare ne-o punem în fața morții: „prin suferințe descărnate / nu mi-a fost silă să cutreier / In cea mai adumbrată noapte”, se simte apropierea de poezia lui Cezar Ivănescu.

Asociind și celălalt răspuns: „Imi plînge somnul in oglinzi / și doar cuvîntul morții n-are moarte”, stabilim limitele între care cutreieră în sufletul poetului. El este un potir prin care se rosteste un „altul”, (zeul Nimeni). Limbajul său acronic și impersonal, urmărește nu concretul ci fuga formelor, fluxul continuu. Cuvintele care reclamă imagini concrete pierd atributul imponderabil, materia dematerializată alunecă printr-un spațiu aproape vid, spre tăcere și moarte căci transcendența e goală.

In adîncul tăcerii bat clipele funeste: „— Nu coborîți dină-n azul tăcerii” (Ars amatoria). Valeriu Stancu creează într-o stare de ataraxie și printr-o continuă albuțuire a cuvintelor cu tăcere. Poemele se compun din elemente sonore și simboluri: Ochiul, Orbul, Plînsul, Ornicarul (Poetul), Umbra, Somnul, Tăcerea, Lumina, Noaptea, Moartea. Și peste toate, Cuvîntul — Lastheria — „Formă fără de formă”. Trupul este predominant cerebral, poetul alega

citeva simboluri pe care le rela în contexte noi printr-o tehnică serială, astfel încît acestea se luminează reciproc într-o tăcută reverberație. „Lastheria scutură peste noi cenușa morții cu / ochiul de smalt / singurul Och / smălțute, poemele noastre-n cenușă / cit aur cenușa poemele noastre ascunde!” (Vis în cenușă).

Valeriu Stancu asimilează simbolurile dragi lui Mallarmé: oglinda, tăcerea, vidul, transcendența goală, eufonia limbajului — într-o manieră personală, autohtonizantă — supunîndu-le pe de o parte versatilizării iar pe de alta repetiției seriale. Pe fondul său romantic răzbat arome diluate eminesciene, lumina lui fiind filtrată prin această constantă premoniție a tăcerii.

Încă de la debut, Valeriu Stancu prezintă o tehnică impecabilă și un stil deplin constituit ce pune în rezonanță resoartele muzicale ale sufletului. Uneori însă, cu declarații de tipul: „eu nu mă încadrează în clasa logosferelor / sau in specia egozofilor / stadiile interne ale exprimării fenomenologice” distruge muzicalitatea și părăsește limbajul poetic.

După lectură — din cauza sensului escamat și a expresiei cabalistice, persistă în primul rînd muzicalitatea și fluiditatea imaginii — semn că Valeriu Stancu se apropie de „poezia pură”, ilustrînd cuvintele lui T.S. Eliot: „poezia se poate comunica și înainte de a fi înțeleasă”.

Plecăt să caute „clipa uitării din lumea întreagă”, poetul este un pelerin la marginea tăcerii: „pentru somnul cuvîntului / la ceasul oprit de zeite în gol / spre-oglinzile somnului vreau să cobor”.

Și-n drumul său nu așteaptă redemptiune: „spre poarta ultimilor călători / se-nșiră drumul / veșnicul drum / nechemat / neșut / neiertat”.

Pentru Valeriu Stancu — nu ținta ci drumul contează — și drumul său merită să fie străbătut.

Lucian Gruia

*) Valeriu Stancu, „Infrîngerea somnului” — Editura „Cartea Românească”, 1981.

Cenaclul „Numele poetului”

Ședința a XI-a

Vineri 26 august, orele 17.15, o privire roită soimice pune capăt murmurului din sală (vai, nu și căldurii!) și poetul Cezar Ivănescu confirmă că, deși e vară, ședința cenaclului se va ține, iar cele trei poete vor citi sint: Valeria Victoria Ciobanu, Ioana Dana Nicolae și Smaranda Cosmin, „una dintre cele mai talentate poete de astăzi”.

Regula: fiecare citește cit vrea. Ceea ce se și întîmplă. Ba, mai mult, poetele sint sollicitate cu suplimentari de lectură de către auditoriu (cine zicea că e prea cald!).

Hors concours, Grigore Goanță citește un text format — după propria spusă — din mai multe texte, numite „Antipatimi”, din care reținem: „din Olimp se vede Omul / n-are față, n-are apate”, „...revoluției trebuie să-i dădă rîul inital / acolo începe evoluția” și un final format dintr-o întrebare: „de ce unii scormonesc atomul?” și un răspuns: „îi caută pe... Goanță!” (cred că aici s-a strecurat o gresală de audiere, de unde și proverbul „da merge!”).

După succulenta lectură a poetelor și cum invitatul serial — poetul Ion Nicolescu — nu a prezentat, George Canache se produce cu citiva prozodii, intrucît — motivează el — au apărut o groază de bazaconii sub forma de scrieri: „hai să dăm cu banul care scrie mai mult”, „stop, plan poetic indeplinî, stop.” etc. (așa e, au apărut multe bazaconii!).

La discuții au luat cuvîntul:

Criticul Nicolae Georgescu: Valeria Victoria Ciobanu m-a fermecat, poeta își depășește condiția, trumpe pitagoric, scrie poezie gnomică, o poezie bărbătească, prin asta se asemănă cu Smaranda Cosmin. Întrebările noi ale vieții își găsesc o rezolvare viguroasă, poeta reușind o autodefinire într-un spațiu de Ardeal; despre Ioana Dana Nicolae: poeta se ațîa la început (în sensul de drum), ținde către discursul epic, posedă o stare poetică, dar prin tehnica de abordare (descrierea) se apropie de proză; despre Smaranda Cosmin: poetă suverană, își depășește propria condiție, uneori prea multă îro-

nie care devine sarcasm, elegia a treia a fost o revelație prin forța constructivă și implicările sale.

Maria Cerech: poezia Valeriei Victoria Ciobanu confirmă sedimentarea unei mai vechi angosae, poeta are tendința de a scrie absolut, poezia este inteligent aleasă în versificație (v. Caligula); la Ioana Dana Nicolae poezia este frumoasă, poeta nu se teme de metaforă, cu un ancoraj filozofic bine pus la punct pentru vîrstă ei... (c.).

Romulus Gandy Georgescu: Valeria Victoria Ciobanu scrie o poezie în care neliniștile ei sint o convingere, Ioana Dana Nicolae este o intensă lirică, o paisagistă iar Smaranda Cosmin — cerebrală, versurile ei conving „ca o dragoste devorată în somn”. Alex. Duran: Poeta Valeria Victoria Ciobanu simte și scrie grav, un timbru original, se simte în materia poezilor ei o vitalitate repercutată în fiecare simbol sau metaforă eliberată; la Ioana Dana Nicolae — fulgurantă poetică reușind sentimente și stări de extraz; cit o privește pe Smaranda Cosmin se realizează punctelor de vedere expuse de Nicolae Georgescu.

Tiberiu Dăloni zice că zice după pauză, ceea ce întîmplîndu-se (e vorba de pauză!), Tiberiu Dăloni nu mai zice (în schimb se remarcă în pauză, prin niște instincte de anticar, ceea ce pe secretarul cenaclului, Mircea Șoncuteanu, îl duce la convertire).

Conducătorul cenaclului, poetul Cezar Ivănescu, închide ședința, nu înainte de a face următoarele remarci: Poeta Valeria Victoria Ciobanu scrie o poezie de valoare indiscutabilă, poezile citite azi sint mult mai bune decît cele cuprinse în volumul apărut la Editura Eminescu, o anumită ariditate face virtutea poeziei sale, o poezie directă, de reală profunzime; Ioana Dana Nicolae scrie versuri frumoase, reprezintă un salt față de trecut, trebuie să atenueze sentimentalismul și să prizeze cu mai mult curaj neologismul; pe Smaranda Cosmin am citit-o încă de pe vremea lui Marin Preda, cînd urma să-i apară o carte la Editura Cartea Românească, este una dintre cele mai talentate poete de azi, poemele sale sint scrise cu profesionalism, o dovadă de mare artă.

Hero

viorel tudose

● L-am cunoscut, cu aproape doi ani în urmă, la Piatra Neamț, cu prilejul festivalului Interjudețean „Sadoveniana”. Este gazetar, lucrează la ziarul „Ceahlăul”. Dar Viorel Tudose, reporterul și comentatorul evenimentului la zi, în același timp om de aleasă cultură, format la marea tradiție a universității leșene, este dăruit și cu un aleez bar poetic. O dovedesc, sint convins, poemele de față, cu melosul lor moldav, melancolic, aspru învăltoitor, cu „tăietura” lor sigură, ezitanță atît cit se cuvîne, adică pe măsura mișcărilor nu loemal lineare — și e bine că se întîmplă așa! — pe care eul creator le desfășoară în propriul labirint.

Nicolae Ciobanu

Adolescenți eram

Adolescenți eram
pe-un lîmț inalt
creștea în ochi o pinză de ninsoare
cuvintele se ridicau in aer
ca niște morți cu gleznele ușoare

Drum spre lăncu

lăncule, lăncule, vezi cîntecul-n cuc ?
Acolo cam de pe unde-i pleacă aripa.
Cînd îți cîntă din spate chem toamna și-i usuc
și pe bietul cuc îl prinde frica.

lăncu pe scrișnetul mîinilor vise,
cine putea sta acolo unde stătea luptătorul
dintii ?
Izvorul printre pietre biziă,
copacul strivea frunzele lăudăroase sub călcii.

Stîncile te-au văzut, le pot recunoaște,
ne-ai obișnuit să te știm căciulă purînd.
Copacul scoate turba frunzelor și-o paște,
grîu-și face căciulă din pielea norului blînd.

Pină la tine e depărtare de-un veac și ceva
dar de văzut te vîd la toate gaurile
dinspre Moldova.

Pace

Un recrut
leagă de piciorul perumbelului
ordinea primite.

Lava din urmele lui

Bălcescu

Scoate-mi așchia duminicii
din carne
să rămîn ca o zi de lucru;
in cirglul semînței
să atîm desful,
să mă desfac in imne,
să curgă peste mine
lava din urmele lui Bălcescu.

Prietenia norilor

Norii, poduri plutitoare
flămînz de virfurile brazilor,
gonese sirepi ca albinele
pină la tăietura de vînt
albiți, izbesc înapoi
și se cutremură de viață
ca noi înșine
la vîrsta implinirilor
ce limpede pare mișcarea
dintre noi și ei
ca o săgeată în formă de melc
o, de cite ori nu descîntăm
de ploaie
uitînd că norii sint
polul opus al nostru
o, ce bine ar fi
să chemăm timpul
polid din nori
și să-i dăm
un destin-uneor!

Triunghi de gîndire

Pietrele visării
nu cred să mai existe
dacă lumina — caer_cărn
resoarbe drumul inapol
fumeșind
ceasul rașu
danșează sărac între sinii
vremii
lupta nedreaptă începe
fără arenă și lințolțu
fără orizont și inela.
Schema e simplă:
cine are pielea mai tare
prinde undița
infiptă in drumul ingerilor
cine nu,
admîră luminările stînsse.

Vis, lumină și ceas —
Triunghiul de gîndire rămas.

Erai subțire flăcără albind
pupila mea de lacrimă mirată
eu te priveam cum înfrunzești in piept
un semn de inșerare ca o roata

Lăsal in urmă un miros de fum
incercănat sub platoșele ninse
și strigătul țî-a fost triumfător
cînd brațul meu de sunet te cuprinse

Adolescenți eram cu țărîm inalt
creștea pe ochi o pinză de ninsoare
cuvintele se ridicau in aer
ca niște morți cu gleznele ușoare.

Aștept cuvintele

Aștept cuvintele ca o sălbăticiune
dăruit greu al nopții mă singură in ochi
dincolo de lungimea de undă a speranței
se-aude taina lumii cîmpii introurînd

Un arc întins mi-e sufletul spre zare
singurătatea-nghetată in mine ca un rîu
și in urechi imi sună o liniște opacă
din care-și ninge noaptea balsamul ei viclean

Seara

Se adună la țărîm resturile menajere
ale luminii
sentimentele vin
cu gîtul întins către porți
se simte in aer mirosul de lapte al renunțării
și chiar arborii par năclăți de nesomn —
e timpul cînd sufletul in sine se sprijină
os peste os trecînd mai presus de durare
ecolo unde chiar viața își descoperă prețul
ceva ce respiră spre a nu muri

ion trif pleșa

Miinile mele

Duc paharul numelui la gură,
beau tot
și silabele vrednice imi ies in obraz.
Nu vă uitați că sint viu:
trageți peste mine poemul
și fugiți la casele voastre.
Miinile imi sint două contur
deschise pentru toti
la marea bancă a amezii.

Sinceritate

Fac de serviciu în fața elegiei,
urc pe schelele nemuritoare ale limbii române
să pot privi de sus
sinceritatea marilor silozuri
aplăudînd vagoanele pline cu porumb
impinse cu umărul la descărcare.

marian barbu

In munți

e o liniște-n pădure
că se dărim și preșii
se aud in depărtare
pleznind o rugăciune
salonul venii și așteții

nici apa blestemată-n cuie
de timpul frînt și lunecos
nu mai lovește — caer_cărn
cînd pietrele se-agită lenevoș

De-atîta adincime arde o zare
dorul din amiază s-a făcut răcoare.

E vremea

La noi, in primăvară
mai exact in martie
fetele sărută porțile
să vie dorul neadăpat
către ele
ca un soare săgetat
Atunci se inchină
cu bușuic de la grindă
cu apa fîntinii din deal
năbădăoș pămînt de vis
și cresc terburile in poartă
ca un ștergar instalat inadîns

Toate semnele arată
Că-n anul care vine
floriile sint de albine.

E vremea mugurilor ce sparg
Setoși de ochiul zării, ca de un prag.

mircea șoncuteanu

poem mustang

— cînd nu mai ai încotro
și pe loc te rupe în tălpi
e sfîrșeală fără culoare
— cînd clipa se prinde caracatiță
de tine și simți, simți efectiv că nu mai e
decît imbecilia surpare
— cînd ai da orice
doar-dar o veni mai repede cealaltă clipă,
cealaltă caracatiță, cealaltă caracatiță
— cînd nodul în piept crește,
se-nfoaie cit un bou năuș
— cînd tu însuși te-ai transformat
într-o neghibobie fără alt argument
decît că nu știi
cine pe cine stă să înghită
— cînd pe dinafară
pari lat atît de ușor și de singurcios
cît un bulgăre de sare
pus într-o ispitire berbecilor
— cînd
nu mai există mirare, necum înnebănare,
poate doar un fel de semn de punctuație
neinventat încă
și pe care o prezentatoare mecanică
surzind vacant și-l arată cu degetul:
ecce homo!
apoi îți trage-o carată, altul la rînd!
într-o singură mînedă nu intră
și fluieratul a pagubă!
— cînd toate astea și, cum ar zice
pico de la mirandolla, încă vreo cîteva
pe deasupra...

habar nu aveți ce înseamnă
în moalele clipei un mustang!

(un scrișnet de trup care s-a înclăștat
de cuget — așa aș desena eu sărutul,
după care m-aș ruga: mai plouă-ne, cerule,
cînd ne vezi prea trufași ori prea bleși,
mai plouă-ne, cerule, cite un mustang!)

poem despre constelația cailor

și lată-mă ales dintr-o întimplare
cu șocuri
într-un timp lăsat cit mai mărunț,
la limita unde caii
se decupează din piele
și ce le rămîne
e numai rostirea de rug

contrar oricărei așteptări
n-a curs singe,
singele cailor nu poate fi văzut,
e o rană cu întoarsă durerea din strigăt,
le e cailor protejire de scut,

poate în nopți ispășite în ginduri
să sorbiți
dintr-o rană de cal...
atunci se întimplă
nemurită murirea
și-o constelație virfulie
carnea din cintec.

poem iubit că pe mine însumi

tot mai fulgerat
semnul cailor
și unul și mai mindru,
spargerea lor de jar
pe-o galgotă — vers
instela fruntea vreunui minț
ce nu va fi știut
— jur —
de căpăstru
și n-am mai avut de ales!

Portrete de Cristina Suciu Mescu

poem nu s-ar mai fi întimplat

m-ai lăsat singur
numai cu o idee
și cu un trup fluind limita
dintre sint și nusint,
era o idee de gîlguit în neștire
nuferi țîșnind sub lancea
fiecănuî sărut

(ca și cum metagartă nu ne-ar fi
spus: Prezențul a fost Viitor și
va fi Trecut)

m-ai lăsat singur în priveghiul ideii singur la dreapta, la stînga înainte, înapoi deasupra și dedesubt aud glonteale tot mai sălbatice rupînd în stîcna serii ori e numai fecioara morgana ciobindu-se în milioane de fugi...

aud cum te iubesc... dar nu te mai aud!!!

poem întimplat la hotarul rostirii

aproape părăsisem smerenia singurătății,
singurătatea șoptei în propriul căuș...

aproape părăsisem smerenia singurătății,
o, dacă în loc de cranii în miini am lua
mai în serios izbînzile și mai cărunt!...

aproape părăsisem memoria singurătății
singurătatea mea în nisipul șovăitor al
hirtiei arbut...

aproape părăsisem memoria singurătății
ca un mai rupt de sine strigăt fulgerînd
mai înalt adîncul unui tobogan tot mai supt...

martin culcea

defăimare

poate că poezia este un dicționar deschis /
și noi o înțelegem
după sentimentele cuvintelor oferite /
poate că poezia este un dicționar închis /
și noi o înțelegem
după sentimentele cuvintelor bătute /
să cîntăm aceste defăimări
cît timp nu devin sincere //

poem bătrîn

de parcă aș fi trăit 10 220 de zile /
numărate de cine? cîntărite de ce?
împărțite cui?
sînt încă sărac / încă liber să mă împrumut /
oricînd dispus să refuz inutilele seri /
demențialele dimineți / nepetrecutele
amiezi / dar pentru mine / împotriva mea /
se vor număra / cîntări / împărți /
sînt încă sărac /
încă liber să mă împrumut //

poem tandru

deși aplecată / îmi asculta condiționalul
perfid cu trufie / semăna izbitor
cu un timnop / gata să scape din arc /
pe strada ei de lux lumina năvălea
agresivă / așteptînd ora închiderii
i-am șoptit:
— te iubesc!
— ai dreptate! mi-a răspuns //

asemeni regelui Midas

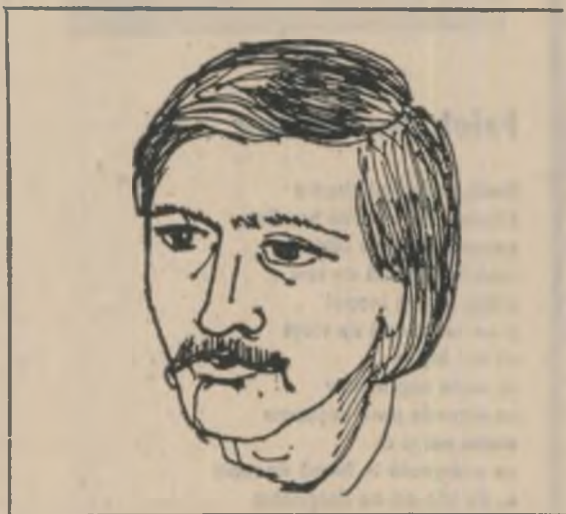
dacă întind mina / feljoara visată
cître mine s-a întins /
doar să îmi rod unghiile / și mă voi ineca
în gustul lor de aur /
pînă și ploaia / soarele / ninsoarea
depină de un gest /
nici nu mai am timp să aștept /
și totuși...

condițional perfid

dacă vorbele ar intrupa /
descăpăținat ar intrupa /
gîuit /
interminabilul meu ris //

de taină

dimineața cu slăbiciunile țîșnind
prin strîngărea / ne adunăm
agresivi și solemn /

asemeni florii-soarelui
ne rotim la omiază /
la cină în fracul familial ridem //

invidie

ni se prăpădesc ochisorii de dor /
aburul cîi mai este / pe gură ne îngheață /
numai trenuri / numai hîrtzi de bun
rămas / hazoase / caraghioase tentative
de adio /
nici măcar părăsit / rid / pînă mi se usucă
gura / apoi de invidie salivez //

pînă și...

pămîntul este la fel de bun pentru toți /
în zilele insorite
pînă și condamnatului soarele îi ride
în față //

cearcăn

orb / ca o mușcătură în gol /
o bastonadă a privirilor /
orb / sub fiecare ochi /
intimidat risul își sapă gușa //

atit de aproape

malaxoare devoratoare de aer / gurile /
fericite cele ce rid prin batistă /
de febră atit de aproape sintem /
de gripă atit de sortiți //

Acumulare

Cum cresc
din mine
copacii
cu rădăcinile
dureroase!

Mugurii lor
ies argintii
în bătaia
împlelor.

Mereu
seva pămîntului
îmi spală
rînilor
și mereu
fîrîi
din cenușa
vieților.

Marină

Sint legat
de ape
cu nodurile memoriei

Cîma
vasului năluca
e rugînit
în adîncuri

Pirați
obosiți
clădesc
castele
în nisip

Marea și cerul
trag barca
la mal.

Cine
desface
nodurile
și despica apele
la ceasul de veghe?

Nocturnă

Pe calea lactee
se aprind felinarele

E ora
cînd ciclopul
cu ochiul de sticlă
privesc nudul stelelor.

Venus
își pierde voalul.

Cometele
fug în carul mare.
Din trenă lor
se desprinde
prof de lumină.

Cosmosul
fierbe în cazane
Sub punți
de sferă
zace neantul
printre galaxii
de tăcere.

Gong

Bătăie de gong
și de timpă
la ceasul de veghe...

Linia
a piedestalului
pe care stă
bustul gîndului...

Cu el
cobor
atras de materie...

Picturală

Code
vălul

mihai culman

se văd
rechini
în leagăne.

Pastel

Azi noapte
lampioanele
au coborît
cu ciutura
în fîntini.

Pe deal
ciclopul
clipete
în brațele dimineții.

Curg lacrimi
din ochii florilor
moleșite de vise.

Colțuri de stîncă
zgîrie obrazul cerului,
ascuns de zăbranic.

Sub bolta de cristal
se deschid
ferestrele lumii.

Foalele cimpoiului
îngînă muzica sferelor
și recviemul pulberii.

Cosmică

Cugetul
prinde rădăcini
în pulberea
spațiilor

Cu
seva pămîntului
urcăm
în etern.

Oamenii
sint sînt
grădinilor
suspendate.

de pe culele
bolșii.

Picături
de culori
se preling
din curcubeu,

Terra
a un tablou
pictat
de soare.

Nudul ei
ca o femeie
pe care
o modelează
dragostea.

Rechinii

Marea
se clatină
bătută
de vînturi
astroale.

Sparge
meterezele
și urcă
sălbatic
pe spinarea
pămîntului.

Cînd
pătrunde
soarele
în oglînzile ei

florentin palaghia

Încercuire de piatră

Mimez istoria
oboseală cronică
parafrazînd un gînditor mediocru
„meșterii
de aici încep bătălii
construînd
moartea repetată”.

Nu mai îmi este frică,
specia miroase a rugină,
rid psihologii
căzuți în desuetudine.

De acord cu Renașterea!

Încăperea simbolului
limba și nașterea /
încercuire de piatră,
oase de stele.
Mai țîrziu /
piatra încercuită /
singurătate concludînd
împreună cu mine
nemurirea.

Viața e silueta

pe care o pierzi

O zecime de secundă și adevărul are
nuanță /
litera intrabuimtare / osul substanță /
adevărul e nebunia înțelegerii dintre noi!
Foarte adevărat că s-au interzis și norii
Luna, peronul, s-au umplut cu reptile,
alerg de ici-colo singuratic
după silueta din mine.

Încet se mai mișcă materia!
Voi încerca dezrobirea timpanelor,
într-o zi de primăvară urlînd de neliniște,
într-o zi de primăvară ca alte oarecare.

La o zecime de secundă adevărul ne minte —
aștept restauratorul principesei Marghilomana,
recruții cu înjeles-o,
au transformat-o în statuie
și i-au oblojit rana.

M-am apropiat să o văd despuiată,
dar ea înflegătoare
m-a luat de urechi, șoptindu-mi:
Viața e băiete e o siluetă
pe care o pierzi odată cu mama.

Avuțiile pe care le-am strîns

Risipită luna pe eavalul frunții /
tot eros / încrîngătură /
femeie talănită pe partea intrinsecă /
relicvă / incertitudine plutind în gene /
pasăre îngreunată de zborul rîrîncilor.
Toate acestea //
dar toate /
inclusiv
cei cinci logofeți din Cîmpia română /
inclusiv potimichile /
/ sabia cu care am ucis dragonul /
istoria incremenită a datelor /
arsenalul de arme secrete, toate sint /
avuțiile pe care le-am strîns /
într-o viață comună.

Te-am dorit

Ascuns descopăr turnul / smochini /
dansuri de scarabei /
Femeia
sorbind din elegii.
Adulmec absintul / robuștii ei copii /
și zborul / inspinata lege a fericirii /
și topit în umbra-mi
un boț de carne smulsă
din nedumerire
descopăr sanctuare de rouă.
Pe buza ta tronează dezmațul
fără îndoială
o să-mi fii unica singurătate /
prima simțiană /
adorat copil cu ochi de licoare.
Eu te-am dorit femeie
stăpînă
și nară subțire
și sclavă /
eu te-am iubit ca o fiară
într-un port de sfială

Rostul apropierei de stele

Scriu cu ură și indulcire despre
asupritorul / nestingheritul / neadormitul /
vicleanul ochi /
sosit la întîlnire.
Să vă destăinuie secretul:
mic dar nestatoric, potrivnic nouă, dar supus
e idolul coborît din reculul nașterii.
Mai întîi mărturia singurătății:
(Complicată dilemă?)
Rostuți cu voce tare și bateți cu pumnii în
masă /

e prefăcătorie /
împostorilor,
beligeranților,
ispititorilor,
plodul e o risipă de dragoste!
Vă înșelați crezînd în premoniție!
Nu vă împotriviți feceri /
nici discreției din goana luminii! /
Vă întreb: cum stați proscrisi și adulați
împreună?
rîndul cum intrupează potrivnicia ispitei?
tandoanele nopții cum umesc plodul din
cămășă nostalgică /

lată roata, lată rostul apropierei dintre stele!
Deschideți poarta Aheranilor,
împodobiți lăcașul de primire,
să ascultăm vocea nașterii...

călin angelescu

Unu

Cit de mult mă întrista singurătatea lui Unu...

Însingurat numărul îl ascundeam pe sub
coaste

legănat numărîndu-l:
Unula, Unula, părăsitate, tristule Unu!

Și doar cînd lehăda inventîndu-l pe Dol
îl naștea ca pe-o rotire exactă,
doar atunci în aer tremurînd potolît

Unu devenea o sferă perfectă.

Doi

Ne iubeam
cum numai pasărea
iubește acel zbor de iarnă din noi...

Ne doream
cu dragostea fierului
pentru magnetul savant...

Și numai cum mingie umbra
ne mingiîtam
cu dragostea noastră
cît aer-ncet,
cît de-ncet clătînat,
cît un balet de sferă în doi.

***

Era ca și cum trupul tău se visase,
ca și cum decojindu-te-ncet și rotund
la capătul minii noaptea crăpase
înflorînd într-un ochi de felină fecund.

În ziua de luni fumegînd pe trotuare
de moarte dezbracă-mă lent ca și cum
ștreangul din mine-necat de pahare
se schimbă tăcut într-o mină de scrum.

În apărarea melcului

Cit de mult te uream melcule...
Sint tînăr, cel mai iute sint — îți spuneam
savurîndu-mi goana atit de rapidă și
dreaptă.

Încelule melc,
învisule melc atit de încet mișcător,
te voi privi întotdeauna
de la suprema-înălțime a picioarelor mele,
de la putința de-a te-ntrece de-o mie de
ori...

Acestea toate, ieri petrecute
cîntă neștiutoare tinerete în mine aflou...

Și doar azi
privind grădina cu melcul
departe mergînd pe cărare,
doar astăzi gîndindu-mi cochilia
atit de crăpată din spate,
EU cel de ieri vinovat,
cel de azi știutor,
atit de bătrîn, de nimic — un actor
primindu-și pensia ca niște aplauze.

Tristețea din linia moartă

Pentru ce atîtea plozi,
se întreba, părăsit, vagonul pe o linie
moartă.

La ce bun acest atit de bun soare?
tristețea mea ca o rugină încet mușcătoare
e singurul nerv al nemîșcatului meu fier.
Lumea — mereu o aceeași,
o aceeași vedere de gară
la ce bun s-o visez print-un petec de cer?
Pentru ce această rotire exactă, perfectă,
acest carusel de zăpezi și de veri,
aceste șine pentru cine deschise,
pentru cînd să mă rupă de tristețea lui ieri?

Spun aceste cuvinte, eu,
cel mai nepăsător dintre toate,
cel mai rece vagon de fier, părăsit.

În așteptarea lui trei

Ne rosteam cuvintele...

Argintate vocale,
consoanele moi
alergau între gurile noastre
cite două, cite trei
împerecheate-n silabe.

Eram singuri
și doar cuvintele din lipsă de lume
domol se iubeau, așteptîndu-l pe Trei...

lubindu-ne

Ca o păpușă încercînd plruete,
ca un orb lustruindu-și pantofii de lac,
temătoare risipă — dragostea mea.

Ca un mire murînd nenunțit, ca un chip
din copilul trecut, tresărînd în bărbat,

delicată tristețe — dragostea mea.

Ca un cap răsfat în oglindă, ca un
rege pocăit prin pedepse de trup,

iubire de sine — dragostea mea,
iubire de sine — dragostea mea,

delicată tristețe — dragostea mea,
temătoare risipă de vînt...

cornelia mureșan

leșire din rind

Gri, cenușiu, imagini alb-negru
Strada și oamenii ei. Același mereu.
Viața lor
multiplicată-n oglindă paralele.
Pași egali, metronom,
numărătoare inversă,
numai blaza mea roșie
rupe brutal peisajul.
Numai eu aleg strict
ordinea cenușie, liniștea gri.
Destinul, păpușor cu miini amputate
ține sforle vieții mele în dinți.
Dinții lui albi
de reclamă, sănătoși și strălucitori
și puternici.
Dintre toți oamenii aceștia alb-negru
numai pe mine mă vede acum color.
Acuma
când inima mea explodind
invaază cu roșu aprins
peisajul, când duetul
a fost în sifriș
ciștigat.

Fotografie trucată

cu o pădure tânără

Iar m-am întâlnit
cu ciudații tripezi
ce frumos lustruți le este
cirja sentimentală
cum rid printră gratiile
propriei cuști
drapați în cuvinte de gală.
Aproape că-ți vine să-ți crezi,
ce bine îți joacă rolul
și ce ordine este acolo la ei
în ciudața lor turmă
și ce generos te cheamă
să li te-alături
pe loc și faci rost de o cirjă
din cel mai prețios lemn,
metal, minereu
o cirjă care să plîngă, să ridă
și, mai rar, să se bucură
firește în locul tău.

Nocturnă

Faruri în noapte,
Lumina lor zgirind fațadele
vechilor case
geamuri închise, obloanele trase.
Merg singură
cum să merge printr-un muzeu,
din orașul Pompei.
Văzută așa, prof
pașilor mei.
Strada asta duce precum
niciieri.
În rigole se scurge cadavrul
zilei de ieri.
Doamne, tristețea-i un lux indecent
pe care nu mai dau nici un cent.
Și hai să fim serioși:
Singurătatea e-o cămătărească bătrînd
care pe toți ne cam are
la mină.

Călciul lui Ahile

De cițiva ani buni de zile
sfîntul călcai al lui Ahile
se tot extinde, se tot dilată
o uriașă masă de carne ciudată
care-n curind va cuprinde
trupul întreg
din cite-mi dau seama,
după cum înțeleg
frica și deznădejdea
proliferează, lac metastaze
Moi sint fărîmuri cu soare la
mine în trup
mai sint oaze?
Toc în mai oștești
acolo în interior
sub perdelele ceții?
Hai, pune odată mina la ochi
și dă drumul săgeții.

„Nu înțeleg, spuse regișorul. Ce dracu
li-a venit să-ți viți personajele în-
tr-o varniță? Sînt o pereche în-
nărată. Se iubesc. Aici era nevoie de
un „soz” poetic, ceva. O cabină pe marginea unui
lac de munte, toamna... Sau un adloc de pădure,
cu arbori stranii înnegrii de ploaie... Sau, mă
rog, pune-i să se întinească sub un pod spec-
taculos, arcul peste stînci sălbatice... Sau în-
tr-o moară pârșită... „Cu noroc”, l-am în-
terupt eu, cabotîn. „Hai, fără” zise el. Și con-
tinuă: „Trebuie să fie ceva, așa, cu schepsis,
care să lase și actorii să joace și aparatul să
se miște și să și facă bine în cadru. Ce rost
era să-ți viți într-o groapă cu var? Brr... E si-
nistră... „Nu e groapă”, am zis eu, sonind
să fumez țigări. „Atunci ce e?” „Varniță”, am
răspuns, fără să-mi ascund plictiseala. „Varni-
ță, varniță, dar cum dracu arată?” „L-am ară-
tat textul dactilografiat de pe masă: „Scrie în
scenariu, citește acolo”, „Îți dai seama că l-am
cînt, dar n-am reținut, recunosc.” „Cum?” „Nu
am luat dosarul de pe masă și am început
să-l citesc cu voce egală, voit monotonă, ce
scriesem în scenariu: „Ana pășeste, parcă
plutind, spre varniță, prin noaptea vrăjită. Se
oprește o clipă, apoi se prelinge ca o umbră
prin spărtura aceluiași cupor. E tîrziu. O răz-
ăză firavă de lună se reflectă în pereții var-
niței, pietrificați și lustruiți de focul care-l în-
văluieșe până nu demult. De fapt, totul pare o
ogîndă aburită, necredincioasă, scaldată în ape
albastri și indoliențe...” „Mă, mormăi regi-
șorul e frumos, mă rog, dar fă-mă să văd
cum arată. Tu ai fost vreedată într-o varniță?”
Am tăcut. Sîmteam că toată pacea venită de
pină atunci începe să mă părăsească.
Dacă fusesem? Bineînțeles că fusesem. Și nu
o dată. Dar se așternuse atîta timp peste amî-
nările acelea, încît nu mai știam eu sînt eu
se petrecuse aievea, sau poate visasem. Și aproape
că mă temeam.
Aveam doar șapte sau opt ani, era la puțină
vreme după război, cînd, într-o după amiază de
înecut de septembrie, pînă ce ai mei nu se
interesaseră încă de la lucru, am plecat tocmai
în cealaltă parte a satului, pe la vărul meu,
Gică, să-l rog să-mi dea ceva, nu mai tîm mînt
ce anume, poate o plută din spic de porumb
pentru unidă, sau așa ceva. Gică era cu vreo
șapte ani mai mare decît mine. Avea faima de
mare meșter la plute și, în general, la tot ce
ținea de micile taine ale pescuitului: locuri,
momeli și așa mai departe. Era, cum spun, în
amurg, tîm bine mînt asta, veneam încet pe
drumul prăfuit, în care urmele pașilor mei se
înălțau pînă în cel mai mic detaliu. Din
cînd în cînd priveam în urmă la acele semne
ovale, desenate în țărîna. Veneau de departe,
două cite două, urmîndu-mă, lălipală, asculta-
toare ca niște cățeișii.
Trecînd prin fața casei lui nea Toader, ascun-
de niște porți mari încastate în iziduri
groase, mi s-a părut deodată că lumina amur-
gului pâldește. Se insera. Și, cînd, mi s-a făcut
parcă teamă de urmele tălpilor mele, întipărite
în praful drumului, de parcă nu eu le-aș fi lă-
sat, ci o altă ființă, nevăzută și amenințătoare
care mă urmărise pas cu pas. Am lăsat-o la agă
și, ajungînd la poarta lui vărului meu, am început
să-l strig ca din gură de șarpe. „E la varniță,
mă, cu tat-so, mi-a strigat mătușă-mea din gră-
dînă. Du-te și tu acolo, că de întors vî întoar-
ceți cu carul.” M-am mai liniștit. „Unde să mă
duc?” am întrebît încă o dată, fără să știu de
ce. „La varniță, mă, n-ai auzit?” „Am auzit,
dar unde e?” „La marginea satului, lîngă Oit.
Du-te acolo că-l găsești. Ține uita înaintea, că
te scoate singură.”

Uita! M-a scos, într-adevăr, la varniță. Am
zărit încă din drum carul. Boi, desușegați, pă-
steau ceva mai departe. Vărul meu, cu nea
Gheorghe descărcau niște lemne. Se grăbeau.
Începuse să se întunece. Era ceasul acela în-
cert, cînd lumina se mai prelinge încă pe lu-
cruți, deși, sus, stelele strălucesc proaspăt, cu
o lumină curată. „Ce e cu tine, bibe pe aici?”
m-a lăsat scurt vărul meu. Ai venit să ne dai
o mină de ajutor?” „Nu, am răspuns eu sincer.
Eu sint mic, am venit să...” Și deodată m-am
rușinat să-l spun pentru ce venisem. El, uite,
era mare, muncea ca un bărbat, iar eu umblam
după fleacuri. „Am venit să văd și eu o dată
o mină”, „Varnița? Risc. Gică Ce ț-a venit
uite, colo, cuputorul ăla. Aia e varnița”. M-am
aproptat șovăitor. „Dar cu lemnele ce faci?”
am întrebă într-o doară. „Ce să facem? Focul?”
a zis nea Gheorghe, opîmîndu-se cu o triflucă
în vîră. „Vezi piatră?” „Asta e?” „Asta e”,
vărul meu. Închisese din nou gura, dar
vărul meu în varniță și în întreg în apă și facem
var pentru casa nouă a Mariorăe, ai înțeles?”
Ihi, făcu eu nesigur. Ceva nelămurit mă aște-
ga spre gura cuputorului. „Pînă faciți focul pot
să intru și eu în varniță?” „Poți. Cine te opre-
ște? Intra și uită-te!”

Am intrat în varniță, iar el și-au văzut de
ale lor. M-am oprit uimit. Mi s-a părut că pă-
trunsesem într-un fel de biserica ciudată. Pe-
reții, săpați în malul de pămînt și întăriți cu
piatră de riu, erau acum lucioși, pesemne li lu-
strușe focul, iar pe alocuri, probabil din pricina
oxizilor, căpătaseră o culoare nelămurită, cînd
verzuie, cînd roșietică. Parcă eram în palatul
de cleștar al zinelor. Așa mi-l închipuisem.
Departe, sus de tot, vedeam cerul incert al
înserării, ca o ceață albastrie, întenească, ca o
zare părănică, bolnă, cîmîntă peste lume, un
fel de fereastră opacă, în lumina căreia, ca
niște beculuțe pe o cupolă înaltă, lăcărue cu
lucire curată citeva stele. M-a trecut un fior.
„Hai, bă, odată l-am auzit pe Gică. Ori vrei
să dormi aici?” Am leșit năucit din varniță și
m-am așezat lîngă el, în car, fără să scot o vorbă.
Scuia ședere în acea catedrală deșteptase în
mine o febră care aproape îmi tăia răsuflarea.
★
„Tu ai fost vreedată într-o varniță?” mă în-
trebă iar regișorul parcă agasat de tăcerea mea
prelungită. „Am fost... „Serios? Cînd?” „De-
mult... în copilărie”. „Și, fără să știi?” „E ră-
dă, domule, să înțeleg și eu. Sint un citadin prin
excellent. Ce să fac? Explică-mi cum e acolo?”
„E nemaiopinit! Ca-ntr-o catedrală...” „Giu-
mești?” „Nu glumesc. Asta e fost sentimentul
meu. Ca am pătruns într-o catedrală strănă,
O catedrală fără acoperiș, doar cu bolta cerului
arcuindu-se deasupra”. M-a privit uimit. „Se-
rios?” se ridică el, interesat deodată. „Serios?”
„Păi atunci se schimbă povestea. Inseamnă că.
Hai să vedem. Poate că... Sîți pe undeva o var-
niță?” „Sîtu”. „Hai să facem o prospecție. Azi
e marti, joi avem ședință, vineri, nu sîntem
Mergem cu mașina mea. Noi doi și Simbărit
Eventual o luăm și pe Mirela. Să vedem cum
simte ea locul. La urma urmei nu noi jucăm

doru moțoc

Varnița de altădată

acolo. „Bine”, am mormăit eu, sorbind din pa-
harul de whisky. „Și unde zici că e catedrala
aia?” „Nu e prea departe...” „S-a făcut, se în-
senină regișorul. Domnule, mai spuse el mul-
tămit, te pomenești că iese vreo chestie lîn
„Keyston” vorba lui...” „Și rise, „La ce naiba te
gîndesti?” mă apostrofa apoi, zînd că nu
împărtășeam entuziasmul; Te-au potopit amin-
tirea?” „Am continuat să fumez tăcut. El mă
bătu amical cu mina pe spate, constatînd de-
zagînit: „Esti un sentimental incurabil”. N-am
zis nimic. M-am mulțumit să zîmbesc vag și să
înălț neputincios din umeri. Așa o fi. Ori cum,
era adevărat, amintirile mă năpădiseră fără
voie și, parcă pentru prima dată, se așezaseră
într-o zare a gîndului în adîncul căreia se con-
turau cu o lîmpezime nebanuită.

★
Eram uluit. Nu se puseseră decît citeva zile
din clipa de taină cînd pătrunsesem în vatra ei
vrăjită, și varnița de la marginea satului a de-
venit locul în care s-a petrecut o întimplare
ieșită din comun. Într-o dimineață, cînd por-
neștii cu vitele spre islaz, niște băieți au descoperit
acolo o cițică rădăcină moartă. Era străină de
sat. O găsiseră lîngă zid, culcată pe o parte,
cu veșmintele în orînduială, cu chipul senin, de
parcă ar fi dormit. Ancheta a stabilit că era o
moldoveancă orfană, minată de foamete, ca
mulți alții în anii aceia. Nu fusese victima
vreunei agresiuni. Murise pur și simplu în
somnia înima.
Intîmplarea de care satul a vuit citeva zile,
m-a tulburat peste măsură. Mi se părea că
moartea fetei era legată într-un chip misterios,
de varnița. O multime de întrebări mi se înval-
măseau în minte. Ce presimțire șubleră o pur-
tase oare pe acea fată blondă, necunoscută,
cître „catedrala” descoperită de mine? De unde
venea? De ce se oprișe tocmai acolo? De ce nu
bătuse la o poartă din sat? Încotro mergea?
O mină vreo taină? Bine, în ultima noapte
petrecută pe lumina apei, avusesem răzguș și
privescă și ea, uimită, la stelele limpezii care
lăcărue subțire, departe, pe bolta neșiră? Se
înfiorează și ea, ca și mine, de gîndul că
acoperișul acela, de abur albastru, nu era doar
al varniței, ci al lumii fără margini? N-aveam
de unde să știu. Nici pe cine să întreb. Cine ar
fi putut înțelegi?

La varniță nu m-am mai dus. Nu s-au mai
dus nici ceilalți copii. Le era urit. Începuseră
să ocolească locul. Unde a murit cineva nimic
nu mai poate fi ca înainte.
Au trecut cîțiva ani. Lumina a început să se
schimbe și, odată cu ea, ne-am schimbat și noi.
Eram acum un adolescent subțirăc, trăiam
bucuriile vîrștel și aproape uitasem povestea
aceea ciudată, cînd, pe neașteptate, varnița
avea să revină în viața mea, datorită Lolei.
Lola era o fată drăguță și puțină pistru-
țată. Avea niște ochi cenușii-verzi, foarte frumoși.
Dar ceea ce îmi plăcea mai mult la ea
era părul lung, roșcat, moale și mătăsoș, ca
de pisică. Știam cum e, fiindcă patru ani, cît fu-
sesem colegi de bancă, o trăseseam de păr, de
mîini, revine în mai multe pagini apologia desti-
nului eminescian, poetul contemporan sînd
preocupat, cu deosebire, de articolele politice ale
marei lui înaintaș. Pasajele întregi din ziaristica de
la „Timpu” sint redate în actualitate: „...tre-
buie ca cetățeanul să văză că fără muncă și fără
capitalizarea ei, adică fără economie, nu există
libertate... Cînd credeai prin profesarea unei seri
de fraze a înlocuit munca, decît libertatea și cul-
tura, acela se prenumăra, fără a-o ști, între pa-
razii societății omenești, între aceia care trăiesc
pe pămînt spre blestemul, ruina și demoralizarea
poporului lor”. După cum se vede, Pituș are gustul
citatului semnificativ. Claritatea deservită a
frazelor, în această carte, ar putea să confunde
cu plătitudinea dacă amplora (nu în sens can-
tativ) a expunerii nu ar trăda patina morală,
acea grîiă prin care individul se implică în des-
tinul unei colectivități. Afirmății electivă și selec-
tive) sau la baza unor articole despre autori con-
temporani (poeti, prozatori, plasticieni): Ion
Gheorghe Adriaș, Păunescu, Ion Alexandru,
Gheorghe Tomozel, Ion Brad, Grigore Hagiu, Mi-
hail Benic, Laurențiu Fulga, Daniel Turcu, Du-
mirza Popescu, Ion Lăncrănjan, Mihail Bandac și
Fraza „torretă” a lui Pituș are echilibrul, este mai
mult sintetică decît analitică, poetul nu și înșă-
dă ironia, de aici lipsa, numai aparentă, de nerv.
Sînt puținii poezi care s-au desprins dintr-o ni-
mică mai proză decît criticii profesioniști: doar
lipsa de periodicitate li reține într-un perimetru
secundar. Există și o categorie, tot restrînsă,
de autori (Gheorghe Grigore, Marin Mîncu) care
cumpănesc în activitatea lor poezia cu critica
bucurîndu-se de avantajul că urmăresc pe viu
propriele lor experimente. La Pituș textul e, cu

vino cu mine, mai pe seară, la varniță”. Am
tresărit. „De ce la varniță? Ce să căuțăm ac-
olo?” „Rise. Nimic. Ce, trebuie să căuțăm
ceva?” „Atunci de ce să mergem?” „Așa. Al
curaj, sau ț-e urit?” „Mă somă ea, oarecum
provocator. „Cum o să-mi fie urit? Ce, e prima
dată cînd mergem acolo?” „Atunci mergem după
amiază. Te aștept la pod, după ce trece trenul
de șose”. „Bine”, am mormăit eu, parcă fără
voia mea, iar Lola a fugit veselă spre cole-
gele ei.
Am plecat de acasă devreme. Ascunsesem
sub pod o undiță subțire de alun. Am scos-o și,
o vreme, am pescuit obieși în gura rîului. Apoi
a trecut trenul, am căratuș peștii prinși unui
coleg și am urcat panta spre pod. Lola mă aște-
pta. „Hai”, a zis ea fără să mă privească. Și
am pornit împreună spre marginea satului. Am
mers o vreme tăcuți, apoi, deodată, s-a întors
spre mine. „Sîți ceva? Dacă ț-e frică, întoar-
ce-te”. „Nu mi-e frică. De ce crezi că mi-e
frică?” „Văd că șovăi...” „Nu șovăi. Merg mai
încet ca să poți ține pasul cu mine”. „Da?
Atunci, prinde-mă!”, spuse ea. Și o rupse la
fuță. Alerga bine, așa că am prins-o destui
de departe. Varnița era acum la doi pași. „Am
ajuns”, l-am spus. „Văd. Sîți să-mi trag puțin
suflului”, zise Lola gîndind. Ne-am așezat pe un
buștean și am început să aruncăm cu pietre în
riu. Tăceam. „Hai”, spuse ea după o vreme.
Acum putem merge”. Și intră prima în varnița.
de la marginea. Era o răcoare plăcută. Pustietatea
adîncă, dar mai ales împădurirea că eram sur-
guri acolo strecurau în noi o vrajă ciudată. Am
stat multă vreme tăcuți, apoi Lola rupse tă-
cerea: „De ce-o fi murit fata aceea?” „Am tre-
sărit. Mă gîndeam la aceiași lucru. Parcă-mi
cîștea în suflul. M-am stăpînit, totuși, și am
înălțat, cu un fel de neputință, din nou. Ea a
continuat să privească în liniște, parcă absentă,
reflexive albastru ale pereților, a căutat apoi cu
privirea lumina curată a stelelor, n-a găsit-o,
era încă devreme, și deodată a început să plîngă.
Nu-i auzeam plînsul, nu suspina, durerea,
tristețea, emolia, sau ce naiba o fi fost, nu ră-
zăbătea decît în lacrimile nefirece de mari care l
se rostogoleau încet pe obraji. M-am apropiat.
Ea și-a sters grabită lacrimile cu dosul mîinii,
încercînd să zîmbească. „Nu știu ce am, a șo-
pescit. De cîțiva vreme o greutate nedeslușită
parcă-mi apasă pieptul, nu mă lasă să respir.”
Am mai făcut un pas spre ea. Eram acum fată
în fată. Am privit-o atent în ochi. Se limpeziră,
erau iarăși alinți, deși îi bîntuia un fel
de febră neliniștită, care le dădea o lucrare
aparte. Și deodată am simțit cum urcă în mine
un fel de dușios fierbințe, pe care n-o mai
simțisem pînă atunci. I-am cuprins obraji în
palme încet, ca într-un ritual, și am sărutat-o
apăsător pe buze. Erau fierbinți și sărate. Nu s-a
ferit. Mi-a înălțat gîtul, am stat așa mai mult
de vespicie, apoi i-am auzit glasul, puțin ră-
gușit șoptindu-mi cu neliniște la ureche: „Mă

lubești?” Am tăcut o vreme. „Nu știu, l-am
răspuns într-un tîrziu. Mi-e tare drag de tine”.
„E bine, s-a bucurat ea. Inseamnă că mă lu-
bești”. Coborîseră umbrele amurgului și, cînd
am ridicat privirea, am zărit departe stelele.
„Privește, l-am spus, s-au aprins luminile cete-
drale”. Pentru mine, „Ce frumos! Nu și-a
putut reține ea surpriza. Catedrală ai spus?”
adugă apoi, interesată, de parcă abia atunci
cuvîntul l-ar fi lovit auzul. „Ai dreptate”, ob-
servă după o pauză, cu un fel de uimire. „Cum
de-a-ai dat seama?” „Eu am inventat-o, l-am
spus. E mea. Acum e și-a ta, dacă-ți place”.
„E nemaiopinită, spuse Lola reoade. Aici
mi-ar place să mă înmormintez. Ca pe prin-
teșe”. „Ce prostie!” am exclamat eu, rupînd
vraja de pînă atunci. Mi-era cludă că Lola adu-
sesese vorba de moarte. „Nu mint, priteșele sint
înmormintate în catedrale”. „Știu, am între-
rupt-o. Dar tu ești foarte tînră. Ce rost are
să vorbești de moarte?” M-a privit lung, ca și
cum s-ar fi gîndit dacă e bine sau nu să-mi
împărtășească o taină. „Sînt bolnavă, a spus
apoi simplu, pe un ton neutru. Sint foarte
bolnavă”. „Ce ai?” „Nu știu. Ceva în sînge. Am
fost cu tata și am făcut niște analize, dar...”
„Să mergem, am spus. S-a făcut tîrziu”.
Am privit încă o dată spre bolta, dar n-am
mai zărit stelele, dinșpe pădure se ridicaseră
spre cer nori amenințători, și atunci, fără să-mi
spun ceva Lola, am luat-o de mîină și am
pornit repede spre casă.
★
„Îți place cum sună motorul? Întrebă regi-
șorul. Am făcut rost de un carburator original.
Auzi? Cîntă, nu alta?”
Era sîmbătă, pornisem cu el, cu operatorul și
cu Mirela spre satul copilăriei mele. Drumul,
serpînd prin defileu, incinta ochiul, iar dispo-
ziția amilor mei era în creștere. „Domnule,
dacă îți locuri așa frumoase, de ce le ții doar
pentru dumnea-ta?” zise operatorul. Treabă e
asta”, „Sîți, că n-ai văzut motelul nou de pe
malul rîului, spuse regișorul. O să trecem mai
tîrziu și pe acolo”. Priveam pe geam și — cînd
primele case se livră dincolo de Ostrov — am
tresărit. Ceva se dezgheța în mine. O lumină
pierdută.
Nu mai fusesem prin sat de mai bine de zece
ani. Plecasem adolescent și reveneam acum
bărbat în toată firea, puțin obosit, puțin blazat,
în orice caz apăsător de gîndul că, de fapt, nu
mai aveam acolo decît niște mormine și citeva
ruce de departe. Am oprit mașina în fața Con-
siliului popular și, cum la fițina din drum
tocmai venise să se apă neaptea lîă, vărul tati,
l-am întrebă pe el dacă varnița se mai află
la locul ei. „Este, nepoate. Tot acolo e. Dar ce,
zîmbi el, te-ai gîndit să-ți ridici casa aici? Te
apuci de făcut var?” „Cine știe...” am răspuns
evaziv și am pornit cu prietenii într-o colă.

Cînd, la începutul toamnei, Lola a plecat la
Sibiu, la spital, nu bănușem o clipă măcar că
o văd pentru ultima oară. Dar așa a fost. Peste
citeva săptămîni a murit. Nu-mi venea să cred.
„Leucemie, ne-a explicat stîngașul dirigințele.
O boală care...”. Auzeam pentru prima dată cu-
vîntul ăsta și nu-mi venea să cred că sunetele
lui diafane, care semănau atît de bine cu „me-
lodie” sau „nostalgie” pot să dea chip unui
locuri atît de îngrozitor.
Cînd s-a isprăvit totul, am plecat la varniță.
Mi-am amintit că Lola își dorise să fie înmormi-
ntată acolo, „ca priteșele”. Am intrat înă-
untru, dar pentru că acum stăam că niște mormăi
lucrul ăsta, atît de frumos și de nebanuc, nu
mai era posibil, am început să plîng. Iar „ca-
tedrala” mi s-a părut mică și lipsită de stră-
lucire.
★
Înaintat totuși patru spre varniță. Totul părea
să fie ca pe vremuri. Vedeam nu departe intră-
rea, căscîndu-se întenețată în mal, dar pe neaște-
ptate n-ă cuprins o neliniște ciudată. Ceva
nu era în ordine. Locul părea un tîrîm străin.
Totul era ca altădată, dar taina nu se mai în-
frîpa și, ceea ce era mai grav, lipsea tocmai
unda de mister de odinioară. Am pătruns înă-
untru cu teamă și abia acolo, în spațiul devenit
deodată strîmt, privind pereții lustruiți de foc,
care nu mai săgețau înaltul ci se terminau ne-
banuînd de aproape, am înțeles că ceea ce fusese
odată „catedrala” mea se nărușe pentru tot-
doana. Ea existase doar pentru adolescentul
care fusesem atunci, doar în zarea aceluia timp.
În lumina suflului meu de altădată. Și rămă-
sesse acolo, în acea vîrstă fără întoarcere, de-
unde nu aveam cum să o mai recuperez. Veni-
ssem nepregătit acolo. Trebuia să mă aștept
că în locul acela, atîns de aripa morții, poveș-
tea de altădată n-avea cum supraviețui.
„Domnule, spuse regișorul rotîndu-și privirea,
ar fi ceva. E interesant, dar li lipsește tocmai
măreția”. Mă cuprinsese condescendent de după
urme, zîmbînd: „Defectul tău e că povestești
prea frumos”.
Am simțit deodată cum o ceață fierbinte mi
se arca năvalnic în ochi și, fără să-l răspund
am leșit în soarele de-afară. Un vînt strînit din
senin ridică praful, făcîndu-l pe toți să-și fer-
dească privirea. Am scos batista și mi-am șters
ochii. Avusesem noroc. Ceilalți nu observaseră
nimic.

CUMPĂNĂ Așchii

I. „Locuri și oameni, scriitori și parabolă”, așa
cum o arată și titlul, este o carte destul de com-
puzită (Ed. C. R. 1982). Articolele cuprinsc aici au
structura unor tablete scrise într-un stil înalt, lu-
minos, revine în mai multe pagini apologia desti-
nului eminescian, poetul contemporan sînd
preocupat, cu deosebire, de articolele politice ale
marei lui înaintaș. Pasajele întregi din ziaristica de
la „Timpu” sint redate în actualitate: „...tre-
buie ca cetățeanul să văză că fără muncă și fără
capitalizarea ei, adică fără economie, nu există
libertate... Cînd credeai prin profesarea unei seri
de fraze a înlocuit munca, decît libertatea și cul-
tura, acela se prenumăra, fără a-o ști, între pa-
razii societății omenești, între aceia care trăiesc
pe pămînt spre blestemul, ruina și demoralizarea
poporului lor”. După cum se vede, Pituș are gustul
citatului semnificativ. Claritatea deservită a
frazelor, în această carte, ar putea să confunde
cu plătitudinea dacă amplora (nu în sens can-
tativ) a expunerii nu ar trăda patina morală,
acea grîiă prin care individul se implică în des-
tinul unei colectivități. Afirmății electivă și selec-
tive) sau la baza unor articole despre autori con-
temporani (poeti, prozatori, plasticieni): Ion
Gheorghe Adriaș, Păunescu, Ion Alexandru,
Gheorghe Tomozel, Ion Brad, Grigore Hagiu, Mi-
hail Benic, Laurențiu Fulga, Daniel Turcu, Du-
mirza Popescu, Ion Lăncrănjan, Mihail Bandac și
Fraza „torretă” a lui Pituș are echilibrul, este mai
mult sintetică decît analitică, poetul nu și înșă-
dă ironia, de aici lipsa, numai aparentă, de nerv.
Sînt puținii poezi care s-au desprins dintr-o ni-
mică mai proză decît criticii profesioniști: doar
lipsa de periodicitate li reține într-un perimetru
secundar. Există și o categorie, tot restrînsă,
de autori (Gheorghe Grigore, Marin Mîncu) care
cumpănesc în activitatea lor poezia cu critica
bucurîndu-se de avantajul că urmăresc pe viu
propriele lor experimente. La Pituș textul e, cu

discretă, împănată de metafore, acolate înalte cu
misturele de a trimite spirital cititorului într-o zonă
vizionară: „Copii sint partizani kerli; între pu-
ritatea ființei celei mai fierbinți și puritatea na-
turii celei mai reci se naște, cu fiecare lacă, lu-
birea cea mai pură”.
II. Cu o carte excelentă de proză „Talanții” (Ed.
Albatros, 1982) a debutat Ion Anghel Mănăstire.
Tînăr scriitor venit din Cîmpia Dunării. Acțiunea
se petrece în același obscedant domeniu și, deși pro-
blemele aplicative lui au mai fost puse de un regî-
ment de autori, prezenta lor se justifică aici prin
prospătimea limbajului, prin coerența unei lumii
care devine profundă, recunoscută atunci cînd
ește exprimat în simplitatea ei netrucată. Sacri-
ficarea celor nu este o nouă temă, temă există în
poezia decenilor șapte la poezii de mare și „mi-
simțim pînă atunci. I-am cuprins obraji în
palme încet, ca într-un ritual, și am sărutat-o
apăsător pe buze. Erau fierbinți și sărate. Nu s-a
ferit. Mi-a înălțat gîtul, am stat așa mai mult
de vespicie, apoi i-am auzit glasul, puțin ră-
gușit șoptindu-mi cu neliniște la ureche: „Mă

George Alboiu

Urmare din pagina 1

„În patria sa...”

tența lor anterioară. Se deschide un vast cîmp
al unității, care nu anulează diversitățile cultu-
rale, dar le orchestrează, oferînd culturilor uma-
ne șansa temporară a unei respirații simultane,
sub o aceeași cheie de ritm și de ton.
Au culturale înzestrări speciale pentru anu-
mite stiluri? S-ar părea că da, de vreme ce
unele dintre ele își află genul sub noua em-
blemă, iau bagheta la un anumit moment, im-
primînd un nou curs formelor: de vreme ce
aile se tin în rezervă, în timp ce ailele par-
ticipă la noua creație, dar cu amendări impor-
tante sau chiar cu prețul unor radicale trans-
formări. Sub stilul nou se zburcua o altă tra-
diție a formelor, o altă viață, uneori atît de
puternică încît forma nouă, pe deplin asimilată,
nu-si mai poate recunoaște modelul. Artă
budistă în China își resorbe sursa înădă,
recunoscîndu-se aproape exclusiv în tradiția
chineză; barocul spaniol, în contract cu tra-
dițiile sud-americane, se exacerbează pînă la o
deplină autonomie. Din acest punct de vedere
e o lîuzie să ne închipim că-l vom putea
pierde pe Eminescu, în apele romanticismului
universal, el e un mare romantic, dar român,
iar demonstrația de fost făcută tot de profesorul
Edgar Papu. (Vezi „Poezia lui Eminescu”).
Așa sînd lucrurile, e oportun poate să ne
întrebăm dacă dialectica formelor într-o cultură,
în orice cultură, e reductibilă la catalogul
stilurilor deja identificate dacă viața formelor,
mai amplă decît stilurile, nu se conformează
pînă la urmă stilului înconfundabil al fiecărei
culturi. Fără stil nu există formă, numai că
păstrarea formelor se mută din curente în cul-
tură. Văzută așa, prof. Papu întemeiază această
interpretare! — Nu vom mai deplînge ab-
senta unui clasicism românesc, carența sau
paloarea barocului la noi. Întzirirea romanți-
simului, cîl vom nota cu exactitate particulele
circumstanțiale, dar subsumîndu-le unui stil de
viață care ne este propriu, care-si dictează
forma proprie, particulare globală la o dia-
lectică a formelor. Este motivul pentru care
prof. Papu consemnează abia în finalul mono-

grafiilor sale despre baroc o posibilă contribuție
românească, în schimb nu e avar cu exempli-
ficările românești în romantism, după ce conșta-
măm că, în general, românii au fost mai puțini
și mai puțin originali în creația lor.
Se deschide astfel calea unor gramatici parti-
culare ale formelor, tot atît de diferite și de
autonome ca și gramaticile limbilor. Și în
cîmpul formelor estetice, ca și în cîmpul for-
melor lexice, apar firese îndrindire pînă la
dialecți și grai, dar și divergențe, rezultate din
coduri și sisteme diferite, recalcitrante la tra-
ducere, ca și în limbă. Apare și aici o presiune
a fondului a tradiției care incorporează cu di-
ficultate formele noi sau provoacă expresii noi.
Salvador de Madariaga observa într-un eseu:
„Englez, francez, spaniol”, că sub limbile ne-
olatine de azi, toate înrudite, se zbat vechile
limbi locale, neînrudite; așa cum, zicem noi,
sub formele artei moderne românești se zbur-
ciumă moștenirea neolitică rămasă încă vie sub
codul artei noastre populare.
Prof. Edgar Papu a întreprins și acest rînd.
Într-o carte consacrată spiritului culturii latine
(„Fetele lui Ianus”) cugetătorul a decelat ori-
ginalitatea formelor romane, scoțîndu-le de sub
acuză excesiv prelungită a mimetismului și mi-
norității, redîndu-le demnitatea ca forme. În-
tr-o altă carte, consacrată artei germane („De
la Alpi la Marea Nordului”), aceeași strategie
e de fapt aplicată unei arte care ne propune un tip
necanonic de frumos. În disputa privind origi-
nea barocului cercetătorul la parte lăunțorilor,
sublinînd aportul lor hotărîtor în nașterea stilu-
lui, deși portughezii de azi, căzuți în blestem
dînd complex al culturilor mici, par a-si ven-
dică doar o participare. De aici și pînă la
ideea de proterocism nu mai era

«Civilizația armenilor»

În literatura română a existat un interes deosebit pentru poporul și cultura armeană: s-a creat în București o bibliotecă...

fond se referă la același fenomen de creație populară. În «Prefață» autorul relevă că...

Recent, tânărul scriitor, dramaturg, shakespearolog și etnolog Mihai Rădulescu a publicat prima sinteză globală românească despre Armenia...

Literatura armeană (orală și cultă) scoate în evidență contactul cu antichitatea euro-asiatică...

Date

Fai-Frumos (din lacrimă) aruncă dintr-un nor și lăsa meciul să cadă...

S-ar fi putut institui bacoviașismul și fără plumb, sub soarele apăsător de cerebral...

Contrariu! În 1899 Bacovia debutează la Literatul cu o poezie care încă nu a bacoviașizat...

În 1903 Bacovia vine la București și-l citește lui Macedonski Plumb și alte poezii...

În același an 1899, când Bacovia debuta, apare și o epigramă a lui Teodor adresată lui Macedonski...

În epocă, în 1909, nu se știe ca Macedonski să fi răspuns lui Teodor...

«Traducătorului». «Traducător» ar fi autorul ratat, înalt de creație originală...

«Viziunea în mod definitiv instrumentalizată, aflată la baza grupului „parizian”...

«Pondere plumbului la Bacovia a survenit exploziv, altă împresie dintr-o prăpăstie...

«Durerea Bacovia s-a intersectat cu durerea Eminescu și durerea Macedonski...

«Pondere plumbului la Bacovia a survenit exploziv, altă împresie dintr-o prăpăstie...

Exigente editoriale

În mai multe numere de-a lungul anilor, dar și în cursul ultimelor săptămâni...

Ambele categorii în discuție, ilustrate de un număr de titluri, număr cărțile de acum înainte trebuie să-i acordăm o atenție sporită...

Revista Revistelor „Revista română” nr. 7 / 1983

Romulus Vulcănescu

Oameni și mașini

Urmare din pag. 1

șanterului. Un om câștigat pentru construcții, pentru viața aspră în exterior...

nete de sirene (viteza, cascadoria, etc.) dar în același timp nu acceptă nici un fel de glumă...

Secretul Doamnei de zăpadă

Urmare din pagina 1

Trifon cobora în ultimele zile aici n-aș mai fi apelat la găzduirea dumneavoastră...

— Nu e nici un semn și nici un simbol. E pur și simplu un pământ deșertic...

— Trifon n-a coborât din alte motive. Poate e bolnav.

— Anumită însușire răzăbătă din rostirea ultimelor cuvinte. Atunci, am întrebato direct...

— Trifon n-a coborât din alte motive. Poate e bolnav.

— Am evitat răspunsul și am repetat întrebarea subliniind-o...

REVISTA REVISTELOR

„Revista română”

nr. 7 / 1983

Romulus Vulcănescu

REVUE ROUMAINE

A apărut în preajma Reuniunii regionale europene consacrate pregătirii Anului Internațional...

poazelor, a forțelor înțelese în Bacovia, după ce în toți anii a combătut eminescianismul...

Am prins firul 2 Am urmăriți bine calendarul? Calendar de ferice. Pentru noi, nu pentru Bacovia...

Poezia, o nocturnă, grea de presentiment și revelație, făcure, stare, val, e ora de-afădată...

«Toate dor...»

Marcel Marcian

În sintopul funcțiilor precise ale grupului „parizian”...

«Traducătorului». «Traducător» ar fi autorul ratat...

«Viziunea în mod definitiv instrumentalizată, aflată la baza grupului „parizian”...

«Pondere plumbului la Bacovia a survenit exploziv, altă împresie dintr-o prăpăstie...

«Durerea Bacovia s-a intersectat cu durerea Eminescu și durerea Macedonski...

«Pondere plumbului la Bacovia a survenit exploziv, altă împresie dintr-o prăpăstie...

«Durerea Bacovia s-a intersectat cu durerea Eminescu și durerea Macedonski...

«Pondere plumbului la Bacovia a survenit exploziv, altă împresie dintr-o prăpăstie...

«Durerea Bacovia s-a intersectat cu durerea Eminescu și durerea Macedonski...

«Pondere plumbului la Bacovia a survenit exploziv, altă împresie dintr-o prăpăstie...

«Durerea Bacovia s-a intersectat cu durerea Eminescu și durerea Macedonski...

«Pondere plumbului la Bacovia a survenit exploziv, altă împresie dintr-o prăpăstie...

«Durerea Bacovia s-a intersectat cu durerea Eminescu și durerea Macedonski...

«Pondere plumbului la Bacovia a survenit exploziv, altă împresie dintr-o prăpăstie...

«Durerea Bacovia s-a intersectat cu durerea Eminescu și durerea Macedonski...

«Stirșit de vacanță»

Urmare din pag. 1

cazuri, rindurile grăjile a unor lame de ras cu ascuțit mingolios...

«Întorc, mă aplec și citez din literatura de specialitate: «Aici, în acest instrument vacanțier se află compimat pentru câteva săptămâni...

«Ca în orice exegeză — chiar fără pretenții exhaustive — revin asupra subiectului (obiectului) privindu-l din alți unghi și încercând să transcriu câteva staturi practice și, cred, eficiente.

«Deci, această sculă are un profil cu linii apăsat energice, o personalitate distinctă cu multe note specifice având un conținut muzical.

«Cu toate acestea, nu înseamnă că puțină atenție, o preocupare cât de cât, acolo, pentru aranjarea lor ar strica.

«Un număr reprezentativ, bogat ilustrat, așa cum ne obținut până acum această foarte utilă revistă de propagandă a culturii și literaturii române pe meridianele globului.

PSEUDO-CULTURA PE UNDE SCURTE (XXXIII)

Doi traducători mărunți

sensibil la curente din cele patru puncte cardinale, căpăta denumirea de «ecumenism» și a «trece de la un curent la altul»...

«Interesant este că, în completarea acestor explicații, se vorbește de un «cristic» și cu o contribuție, să zicem așa, mai personală...

«În rest, Serban Cristovici nu iese în evidență cu nimic, decât poate doar cu un jargon impropriu, de factură bombastică...

«Holocaustul sufletelor mutilate», «crenelul istoric» recenze la «Noaptea de sinizeze», «retrăirea erminantă politică unde «eticul»...

«În rest, Serban Cristovici nu iese în evidență cu nimic, decât poate doar cu un jargon impropriu, de factură bombastică...

«Holocaustul sufletelor mutilate», «crenelul istoric» recenze la «Noaptea de sinizeze», «retrăirea erminantă politică unde «eticul»...

«În rest, Serban Cristovici nu iese în evidență cu nimic, decât poate doar cu un jargon impropriu, de factură bombastică...

«Holocaustul sufletelor mutilate», «crenelul istoric» recenze la «Noaptea de sinizeze», «retrăirea erminantă politică unde «eticul»...

«În rest, Serban Cristovici nu iese în evidență cu nimic, decât poate doar cu un jargon impropriu, de factură bombastică...

«Holocaustul sufletelor mutilate», «crenelul istoric» recenze la «Noaptea de sinizeze», «retrăirea erminantă politică unde «eticul»...

«În rest, Serban Cristovici nu iese în evidență cu nimic, decât poate doar cu un jargon impropriu, de factură bombastică...

Artur Silvestri

Roman Jakobson: așa cum l-am cunoscut

În curând se împlinește un an de la moartea marelui savant Roman Jakobson. Născut în 1896 la Moscova...

visticii (el a inventat termenul sau conceptul - ne-a spus în 1938, în biroul președintelui Academiei...

Roman Jakobson la București, în anul 1959

și dialectale și a spus, cu convingere: „Această carte va deveni celebră, și autorul ei de asemenea...”

efectul trecerii lui prin viața lor, este o caracteristică puternică a personalității sale dar totodată...

Odată, totuși, am fost socotit de o opinie pe care a exprimat-o oral. Știam că susținea necesitatea unor relații interdisciplinare...

Este numai unul dintre detaliile care concretizează dominantele ale personalității sale de neuitat...

Tatiana Slama-Cazacu

DIN LIRICA BULGARĂ

IULIA PISKULINSKA

Eu sint femeia de la fereastră. Mileniile-mi desăvîrșesc portretul. Otorile sint vii în fiecare străz...

NIKOLAI HRISTOZOV

Cuvintele vii

Dar să lăsam cuvintele să se odihnească aita timp cit încă mai sint vii.

Cine se mișcă rapid, se cere să respire adinc. Azi jumătate din aer se-nghite vorbind.

Ca să-și câștige iarăși strălucirea, să fie și-nțelept și curate...

Elegie nordică

pentru o necunoscută

Tu mă conduci pe o pantă sticloasă - sub pașii noștri dorm piraie nenăscute...

Iar imprejur colatele de gheață privesc spre noi, și ne contemplă prea istovite de singurate.

Mă chemi spre golful-ncremenit într-o țecere albastră.

Ating un val - și mă absoarbe pustiul sterp.

Îmi arăți orizontul cuprins de un soare ciclop - pupila tenevoasă și imensă în ochiul insonniilor polare.

Și văd cum amețite de setea nebunescă-a păsării stranie se-ncreaptă în zare și-nghete în zbor.

Atacul (inregistrat pe o bandă de magnetofon)

E-nregistrat de un reporter straniu. Se-aude o împușcătură izolată.

Apoi un făcăt de mitralieră. Hurducat de fiare (trece un tanc).

O viesepe zuzuie (de avionul). Precum castanele pe jar.

Înregistrarea este veche. Sunetul are iz de tinichea. Iar totul pare-a fi un joc.

Și deodată - o alunecată avalanșă de undeva din neștiut irumpe: - Ura-a-a-a...

Oamenii aceștia care mor, tipă cu cuprinsii de un haos sălbatic.

Tipă și cad, iară a pricepe că vocea lor rămîne vie...

Dispare fierul Toate dispar într-o clipă, carbonizate de imensitatea plină de suferință a ființului omeneș.

Ura-a-a-a... Astfel urlă înnebunit pământul. Astfel vîește bolta înclină.

Ura-a-a-a... O mică rază de speranță.

- Ura-a-a-a... Apoi acest ecou se stinge. - Ura-a-a-a... Pe undeva se-aude scincetul unui copil.

- A-a-a-a... Nu-s amintiri. Nimic nu mai există. Și creșe liniștea precum un lujer.

Și umple orizontul pînă la capăt. Și cerul... Deschid fereastra larg. S-aud o voce vie.

Planeta face. Și mută lumea tace. Nimic nu mai pricepe, tace. Cutremurată, tace.

...Iar undeva unii iarăși pornesc la tace - și...

Hotărît lucru, reporterul n-a fost deloc un om clădat. MIHAIL BERBEROV

Cuvintul doar rămîne să ne nască, și numele-ți urmează să-l rostesc.

În românește de Alexandru Ivănescu

HRISTO STOIANOV

Iarnă

Ochii mei tropăie la fiecare ușă, după care se află la o masă și-și cald.

În loc de pași aud puzdii țoșturi cum se înecă cu oase de pește.

Aș vrea ca vîntul să răstignească furturna de zăpadă.

Să frîngă podurile înfrumusețate de apă. Să-mpingă oamenii de zăpadă cu măturiile lor norii cel grei.

Să se desprindă ca negre avalanșe din apusul lîinii stoluri de pîlgoși.

Să-mpingă oamenii de zăpadă cu măturiile lor norii cel grei.

Eu să stau pe-usc sub privirile voastre. Îmbucătura din urmă să-și păstreze celui flămînd, de-așteptare.

care ține strîns în mină îmbucătura de-așteptare.

PETAR BORUSKOV

În cameră

Apăsător e, iar norul apropiat pătrunde parod în odăie - și gata e să lase cristale în paharul cu mastică.

Pînă ieri - zile identice cu hirtie și ceară în ferestre, azi - pumni pe claviatură și-mpușcături în preajma celui orb.

Siret e bătrînul - prin lîudă se uită acum, se uită blind; îi sintem dragi pentru păcate, de resti sintem ierțiți.

Tăcem buni și înflorăți în stercile de sticlă și aer; și așteptăm un porumbel să se oprească toată.

În românește de Antigona Grecu

REVISTA STRĂINĂ

● EXPOZITIE ROMĂNEASCĂ. La Centrul de artă Volpaa din orașul Valkeakoski (Finlanda) a avut loc vernisajul unei expoziții de pictură și sculptură contemporană românească.

● SUB TITLUL Lucrări de artă sau Instrumente ale muzicii, Marie Lee Scott (New York) în The Virginia Quarterly Review asupra tendințelor comerciale care predomină în ultima vreme în activitatea caezilor de editură din S.U.A.

● ALDO CAROTENUTO este autorul unei monografii de mare succes, intitulată Simetria secretă: Sabina Spielrein între Jung și Freud.

● O ȘTIRE DE PRESĂ de la Moscova anunță următoarele: „Timp de peste un an și jumătate Teatrul Malala Bonata din Moscova pînă Doctoriile a autorului dramatic german Rolf Hochhuth.

● PĂREA CA FRANÇOISE SAGAN va ilustra limitele precocității în literatură. Apariția de curînd a traducerii ultimei sale cărți în limba engleză prilejuește ziaristul Patricia Blake o analiză a fenomenului Sagan...

● PASIUNEA PENTRU LITERATURĂ, pentru creatorii ei și modelele acestora l-a determinat pe A. Dantlov, din Alma-Ata să realizeze în răsămînt de 40 de ani un „catalog literar informativ”, care conține nu mai puțin de 120.000 de nume.

● CELEBRA CINTĂREATĂ de jazz Annie Ross a fost remarcată recent în rolul pe care l-a realizat în piesa Piratii din Penzance, pe scena Teatrului regal, Drury Lane.

● MINIATURA a făcut o parte din falma artei indiene a secolului al XVI-lea și al XVIII-lea, prin

cteva școli de pictură care au înflorit în această perioadă. Una dintre cele mai cunoscute a fost cea care s-a dezvoltat în curtea Marilor Mogoli.

Deschiderea stagiunii

● TEATRUL MIC anunță deschiderea stagiunii teatrale pe platforma industrială 23 August cu spectacolul NICIODATĂ TOAMNA NU FU MAI FRUMOASA...

● TEATRUL „LUCIA STURBZA BULANDRA” anunță că deschiderea oficială a stagiunii 1983-1984 va avea loc joi, 15 septembrie ora 19 în Sectorul agricol Hîov, pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor din Buttea.

● TEATRUL „LUCIA STURBZA BULANDRA” anunță că deschiderea oficială a stagiunii 1983-1984 va avea loc joi, 15 septembrie ora 19 în Sectorul agricol Hîov, pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor din Buttea.

● TEATRUL „LUCIA STURBZA BULANDRA” anunță că deschiderea oficială a stagiunii 1983-1984 va avea loc joi, 15 septembrie ora 19 în Sectorul agricol Hîov, pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor din Buttea.

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunteaș, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct)

REDACȚIA: București, Piața Școlii nr. 1, tel. 17 32 09. ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 10 95. Tipar executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCOLII